

RAPPORT
2013:1

EVALUERING AV SAMETINGETS SØKERBASERTE TILSKUDDSDORDNINGER FOR SAMISK SPRÅK

Eva Josefsen
Áila Márge Varsi Balto
Marit Solstad

Tittel: Evaluering av Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger for samisk språk

Forfattere: Eva Josefsen, Áila Márga Varsi Balto, Marit Solstad

Norut Alta RAPPORT: 2013:1

ISBN: 978-82-7571-226-2

Oppdragsgiver: Sametinget

Prosjektleder: Eva Josefsen

Oppsummering: Sametingets søkerbaserte språktilskudd er et sentralt bidrag til samisk språkbygging. Vår evaluering, ser på perioden 2007-2011, og omfatter tilskuddsordningen for prosjekter innenfor språkforvaltningsområdet, til prosjekter utenfor språkforvaltningsområdet og tilskudd til prosjekter over Samefolkets fond. Tilskuddsbeløpene i seg selv er små, men resultatet er et mangfold av språkprosjekter som når ut til mange lokalsamfunn. Ulempen er en noe redusert kontinuitet i språkarbeidet, og unødvendig mye byråkrati for språksentrene som er mottakere av et stort antall prosjekt. I

Sametingets mål for tilskuddsordningene er å få flere brukere av samisk språk. For å undersøke hvordan dette målet oppfylles, har evalueringen undersøkt hvordan tilskuddsmidlene er forvaltet, det vil si hvilke type prosjekter som har fått støtte, hva som har vært vektlagt i Sametingets saksbehandling, og hvordan tilskuddsmottakere vurderer ordningen og resultatet som oppnås.

Emneord: Sametinget, samisk, språk, tilskudd, forvaltning, søkerbasert

Dato: 31. januar 2013

Forsidebilde: www.crestock.com

Utgiver: Norut Alta AS, Kunskapsparken, Markedsgata 3, 9506 ALTA

Telefon: 78457100

Epost: post@finnmark.norut.no

www.norut.no/alta

Forord

Forord

Denne rapporten tar for seg Sametingets søkerbaserte språktilskudd. Disse tilskuddsordningene omfatter tre ulike tilskuddsordninger som har vokst fram over tid: Språktilskudd innenfor språkforvaltningsområdet, Språktilskudd utenfor språkforvaltningsområdet og til sist tilskudd over Samefolkets fond som for første gang ble tatt i bruk i 2008. Mange søkere har fått innvilget sine søknader, og ettersom det er effekten av tilskuddene som er i fokus, har evalueringen tatt utgangspunkt i tilskuddsmottakerne. Vår evaluering omfatter perioden 2007-2011.

Evalueringen har vært gjennomført i samarbeid mellom Norut Alta-Áltá og Nordlandsforskning/Nordlánda dutkam. Seniorforsker Eva Josefsen har vært prosjektleder for arbeidet, sammen med forsker Áila Márge Varsi Balto og forsker Marit Solstad har også arbeidet i prosjektet.

Datainnsamlingen har vært fordelt ulikt mellom disse tre forskerne. Alle tre har deltatt i innsamlingen av intervjudata. Balto og Josefsen har gjort intervju med tilskuddsmottakere i det nordsamiske språkområdet, mens Solstad har gjort tilsvarende intervjuer i lulesamiske og sørsamiske området. Josefsen har intervjuet informanter ved Sametinget. Balto har i tillegg hatt hovedansvaret med å sammenstille de kvantitative dataene om tilskuddsmottakeren, mens Josefsen har hatt hovedansvaret for systematisering og analyse saksdokumenter for et utvalg av tilskuddssaker.

Vi vil rette en stor takk til alle informantene som velvillig har stilt opp og delt av sine erfaringer og synspunkter. Uten deres bidrag hadde ikke denne evalueringen vært mulig å gjennomføre.

Oppdragsgiver for evalueringen har vært Sametinget. Vi ønsker å takke for et godt samarbeid og for et faglig interessant oppdrag.

Alta 31. januar 2013

Birgit Abelsen

Adm.direktør

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	11
Forord	11
INNHOLDSFORTEGNELSE	1
1 Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Evalueringsoppdraget	4
1.3 Metodevalg og metodebruk	6
1.4 Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger til samisk språk	7
1.5 De tre tilskuddsordningene - formelle bestemmelser	9
1.5.1 Mål for tilskuddsordningene	10
1.5.2 Prioriteringer	10
1.5.3 Hvem som kan være tilskuddsmottakere (hvem som er søkeberettiget) og hvem er målgrupper	11
1.5.4 Kriterier for måloppnåelse	11
1.5.5 Ikke støtteberettigede prosjekter	12
1.5.6 Tildelingskriterier	12
1.5.7 Beregningsregler	13
1.5.8 Utbetalingsvilkår	13
2 Om tilsagn 2007-2011: statistiske fordelinger	14
2.1 Avslag og tilsagn	14
2.2 Tilsagn over de tre støtteordningene	15
2.3 Tilsagn og språkgrupper	17
2.4 Tilsagn og søkergrupper	19
2.5 Tilsagn og prosjekttema	21
2.6 Finansiering	23
2.7 Kommuneandeler	26
2.8 Oppsummering	29
3 Gjennomgang av søknader – en vurdering av mål og resultatoppnåelse	30
3.1 Trekk ved saksbehandlingen – faglige vurderinger	31
3.2 Trekk ved saksbehandlingen – tekniske vurderinger	34
3.3 Sluttrapportering fra tilsagnsmottakere	35
3.4 Oppsummering	37
4 Tilskuddsmottakernes erfaringer med de søkerbaserte språktilskuddene.	38
4.1 Informasjon og kontakt	39
4.2 Syn på Sametingets språkpolitikk og prioriteringene i tilskuddsordningene	40
4.3 Koordinering mellom tilskuddsordninger	42
4.4 Tids- og beløpsbegrensninger	43
4.5 Likestilling og kjønn	45
4.6 Tidsfrister og rapportering	46
4.7 Måloppnåelse i prosjekter	50
5 Oppsummerende analyse og forslag til tiltak	53
5.1 Støtteordningens bidrag til å øke og styrke bruken av samisk språk	53
5.2 Lule- og sørsamisk i tilskuddsordningene	54
5.3 Språksentrene	55

5.4	Likestilling	57
5.5	Har virkemiddelbruken vært i tråd med tilskuddsordningens målsettinger?	57
5.6	Hvilke erfaringer har tilskuddsmottakerne med Sametinget som tilskuddsforvalter?	58
5.7	Hvordan nyttiggjør Sametinget seg av prosjekresultatene og i hvilken grad videreformidles prosjekresultater til et bredere publikum?	59
5.8	Hvilke faktorer kan identifiseres som henholdsvis fremmer eller begrenser effekten av tilskuddene?	59
5.9	Avslutning	60
	Vedlegg 1: Oversikt over mål, prioriteringer m.m for de søkerbaserte språktilskuddene	62

INNHOOLDSLISTE, FIGURER

Figur 1: Modell for evalueringsoppdraget.....	5
Figur 2: Antall tilsagn fordelt på tilskuddsordning (N=238)	16
Figur 3: Totalt tilskudd i NOK for perioden 2007-2011 fordelt på tilskuddsordningene	17
Figur 4 Tildelinger fordelt på språkgruppene nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk (N=238)	18
Figur 5: Totalt tilskudd 2007-2011 fordelt på språkområder	19
Figur 6: Antall tilskudd fordelt på søkerkategorier (N=328)	20
Figur 7 Antall tilskudd fordelt på formål (N=238)	21
Figur 8: Antall tilskuddsmottakere fordelt på finansieringskilder (N=238)	24
Figur 9: Antall tilskuddsmottakere fordelt på tilsagnskategorier (N=238)	24
Figur 10: Basisinformasjon i saksframstillinger 2009, 2010, 2011	34

INNHOOLDSLISTE, TABELLER

Tabell 1: Budsjettfordeling på de tre tilskuddsordningene.....	9
Tabell 2: Antall søknader og antall tilsagn for tilskuddsordningene. 2007-2011.....	15
Tabell 3 Antall tilsagn gitt over de tre tilskuddsordningene, fordelt på terminologiutvikling og stedsnavn, 2007-2011	22
Tabell 4: Tilskuddsbeløp fordelt på søkerkategorier (N=238)	25
Tabell 5: Antall tilsagn fordelt på 14 kommuner	27
Tabell 6: Antall tilsagn inndelt i fire tilskuddskategorier fordelt på 14 kommuner	28

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Dette prosjektet er et resultat av en utlysning fra Sametinget hvor de ønsket utført en evaluering av sine søkerbaserte tilskuddsordninger til språkprosjekter, og gjennom dette få et bilde både av tilskuddsmottakernes bruk av tilskudd fra Sametinget og av Sametingets egen administrering av tilskuddsordningene. I den samiske språkundersøkelsen fra 2012 (Solstad m.fl. 2012) dokumenteres betydelige forskjeller i bruken av samisk blant folk. Variasjonene er store, fra kommuner hvor samisk er i daglig bruk, til kommuner hvor samisk nærmest er forsvunnet. Dette stiller både de samiske lokalsamfunnene og politiske beslutningsorganer overfor store utfordringer.

De søkerbaserte språktilskuddene omfatter tre ulike tilskuddsordninger: tilskudd til språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet, tilskudd til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet og tilskudd til språkutviklingstiltak over Samefolkets fond. Sametingets overordnede mål for disse språkprosjektmidlene er å styrke og øke bruken av de samiske språkene slik at samisk vitaliseres i områder hvor språket står svakt og styrkes i områder hvor samisk er i daglig bruk. I tillegg ønsker Sametinget også at prosjekter er med på å fremme aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer. Tilskuddsordningene for språkprosjekter har ikke tidligere vært evaluert.

De søkerbaserte språkmidlene inngår, sammen med tospråklighetsmidler til kommuner og fylkeskommuner og direkte tilskudd til samiske språksentre, i Sametingets økonomiske virkemidler for samisk språk. I tillegg har Sametinget også andre tilskuddsordninger som fremmer samisk språk.

Hovedmålet for Sametinget, og Sametingets språkpolitikk for utvikling av samisk språk, er å øke antallet brukere av samisk språk. I Sametingets melding om samisk språk fra 2012, vises det til at det er helt avgjørende for det samiske språkets framtid at antallet samiskspråklige økes, jf plenumssak 050/12 "Sametingsmelding om samisk språk" (Sametinget 2012).

1.2 Evalueringsoppdraget

I en situasjon hvor samisk språk er under sterkt press vil det være av stor betydning at de virkemidlene som eksisterer for å motvirke dette presset utnyttes på en best mulig måte. Å evaluere tilskuddsordningen for samisk språk er derfor nødvendig for å finne fram til eventuelle forbedringspunkter. I tillegg er det viktig å ha dokumentasjon på hvilke sider av ordningen som oppfattes å fungere godt. Gjennom slik kunnskap er det lettere å rette inn tilskuddene slik at samisk språk blir styrket. Dette evalueringsprosjektet har hatt som oppdrag å besvare følgende hovedspørsmål:

- I hvilken grad, og hvordan, bidrar Sametingets søkerbaserte tilskudd til språkprosjekter til å oppfylle målet om å styrke og øke bruken av samisk språk blant den samiske befolkningen? En opplagt utfordring i evalueringer av mål, er og finne tilnærminger som gir svar på om mål og resultat samsvarer.

Dette hovedspørsmålet er søkt besvart gjennom flere delspørsmål. Disse delspørsmålene bidrar til å operasjonalisere evalueringsarbeidet.

1) Hvilke type søknader har Sametinget mottatt og hva kjennetegner innvilgede prosjekter?

Dette delspørsmålet vil bli besvart ved hjelp av en gjennomgang av antall søkere, og trekk ved tilsagnsmottakere og støttede prosjekter. Datagrunnlaget er materiale som vi har fått tilsendt fra Sametinget. Dette materialet innbefatter en oversikt over mottatte søknader og innvilgede prosjekter, inkludert navn på søker, type tiltak, språklig fokus (nord-, lule eller sørsamisk), og tilskuddsbeløp. Disse dataene vil danne et kvantitativt bilde av tilskuddsforvaltningens resultat.

2) Har virkemiddelbruken vært i tråd med tilskuddsordningens målsettinger?

Dette delspørsmålet gjør at fokuset rettes mot forvaltningens vurderinger og beslutninger. Til grunn for denne delen av evalueringen ligger en gjennomgang av sametingsadministrasjonens saksframstillinger i et utvalg av søknader, samt tilsagnsmottakernes sluttrapporter. Det har også blitt gjennomført intervju med representanter for Sametingets politiske og administrative nivå som vil bli trukket veksler på for å besvare dette spørsmålet.

3) Hvilke erfaringer har tilskuddsmottakerne med Sametinget som tilskuddsforvalter?

I tillegg til å ta utgangspunkt i sammenstillinger av kvantitativ og skriftlig datamateriale, har det blitt gjennomført intervjuer med både tilskuddsmottakere og representanter for Sametingets politiske og administrative nivå. Særlig intervjuene med tilskuddsmottakere vil være sentrale her.

De fire nedenstående delspørsmålene vil bli søkt besvart gjennom en kombinasjon av de ulike metodiske tilnærmingene som er skissert under de tre spørsmålene ovenfor.

Disse fire spørsmål av mer overordnet karakter, som vil bli søkt besvart på grunnlag av en samlet drøfting av det empiriske materialet, jf kapittel 5.

4) Hvilke faktorer kan identifiseres som henholdsvis fremmer eller begrenser effekten av tilskuddene?

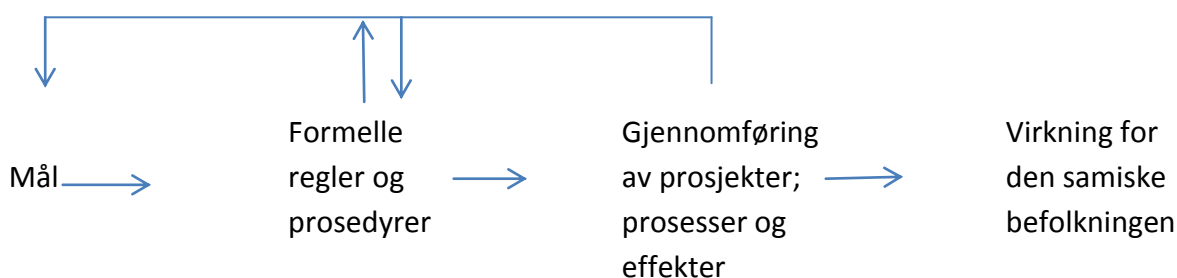
5) Hvordan nyttiggjør Sametinget seg av prosjekresultatene; som enkeltresultat og på aggregert nivå?

6) I hvilken grad kan språkgruppe og geografisk nedslagsfelt forklare måloppnåelse?

7) I hvilken grad videreformidles prosjekresultater til et bredere publikum, det er aktuelt?

I denne evalueringen vil evaluering av måloppnåelse for tilskuddsordningen skje på grunnlag av en studie av ordningenes formelle regler og prosedyrer, og på grunnlag av gjennomføring av språkprosjekter, se figur 1 nedenfor.

Figur 1: Modell for evalueringsoppdraget

I utgangspunktet kunne det vært ønskelig å si noe om prosjektgjennomføring med hensyn til både prosesser og effekter. Effektmåling handler om å måle hva som virker, hvordan og for hvem. For å måle i hvilken grad, og hvordan, Sametingets søkerbaserte tilskudd til språkprosjekter bidrar til å oppfylle målet om å styrke og øke bruken av samisk språk blant den samiske befolkningen, hadde det vært nødvendig å gjennomføre en større studie blant målgruppen for de ulike prosjektene som har vært gjennomført i evalueringsperioden. En annen utfordring dersom en studie skal utføres blant *målgruppen* for prosjektene, er at disse er svært ulike. Brukere av stedsnavn og nyutviklet terminologi, vil sannsynligvis være mange og vanskelige å identifisere, mens deltakere på samiske arenaer kan være enklere å avgrense. Metodisk vil en slik studie være svært ressurskrevende. Det har derfor ikke vært rom for en slik tilnærming innenfor vårt oppdrag, verken økonomisk eller tidsmessig.

Vi har valgt en indirekte tilnærming, ved å si noe om mottakernes erfaringer med hvordan forvaltning av regler og prosedyrer for tilskuddsordningene fungerer, og om hvordan prosjekteiere selv vurderer gjennomføring av prosjekter. En slik indirekte tilnærming til evalueringen av målsettingen for tilskuddsordningene er ikke uvanlig.

Denne evalueringen omfatter perioden 2007-2011.

1.3 Metodevalg og metodebruk

I prosjektet har det blitt utarbeidet en statistisk framstilling av trekk ved søkerne og tilskuddsmottakerne i perioden 2007-2011. Dette materialet framkommer i kapittel 2 nedenfor. Det er også foretatt en gjennomgang av relevante dokumenter, herunder også et utvalg av søknader og prosjektdokumenter i disse søknadene. Nødvendig datamateriale for dette arbeidet har blitt stilt til rådighet av Sametinget. Denne delen av evalueringen er beskrevet i kapittel 3. Dette materialet dannet så utgangspunkt for utvalget av informanter i prosjektet. Vi har ikke hatt mulighet til å gjøre vurderinger av kvaliteten på de dataene som vi har fått oversendt fra Sametinget, men forutsetter at det materialet vi har fått tilgang til, har vært så fullstendig som det har vært mulig, og at innholdet i materialet er korrekt.

En utfordring som vi har støtt på i vårt arbeid, er at støtteordningen har endret seg hvert år i evalueringsperioden. Dette har gjort at data har måttet bli vurdert, ikke bare innholdsmessig, men også i et tidsperspektiv. Samtidig medfører endringer i ordningene at mottakere også har mulighet til å si noe om erfaringer før og nå.

Evaluering kan både handle om å være et verktøy for å bedømme pågående eller avsluttede prosjekter på en systematisk måte, og å produsere informasjon for anvendelse i framtidige beslutningsprosesser (Tornes 2012). Det handler om å foreta vurderinger, enten av målsettinger, av resultater, av gjennomføring av tiltak, av systemer, av aktørers adferd, osv. I denne evalueringen ønsker Sametinget å få svar på om språkprosjektmidlene styrker samisk språk, om de øker bruken av samisk og om tilskuddsordningen når ut til den samiske befolkningen.

I evalueringer hvor komplekse og sammensatte sammenhenger søkes besvart, vil det være hensiktsmessig å kunne utforme spørsmål om «hvorfor» og «hvordan». Av den grunn har kvalitative intervju blitt vurdert å være egnet som metode for innsamling av deler av datamateriale blant tilskuddsmottakere og representanter for forvaltningssiden. Det betyr at utvalget av case riktignok blir mindre, sammenlignet med bruk av spørreskjema og kvantitative studier hvor man kan nå mange med spørsmålene. Men til forskjell fra kvantitativ metode hvor det er lagt ned en strukturering av svaralternativ, så kan man gjennom intervjuer få mer dyptgående data for hvert av casene.

Informantene har i hovedsak blitt intervjuet via telefon. Det har gjort datainnsamlingen mer effektiv, samtidig som det også har medført en kostnadsgevinst som gjorde at antallet informanter kunne økes. Det har blitt gjennomført til sammen 45 intervjuer: 40 tilskuddsmottakere har blitt intervjuet og 5 fra politisk og administrativt nivå i Sametinget med ansvar for tilskuddsordningen.

Av de 40 tilskuddsmottakerne ble det gjennomført til sammen 25 intervju med informanter med nordsamiske prosjekt, 3 intervju med informanter med lulesamiske prosjekt og 11 intervju med sørsamiske prosjekt.

Sametinget har i perioden 2007-2011 gitt tilsagn til i alt 238 ulike språkprosjekter, fordelt på de tre tilskuddsordningene. Det faktiske antall søkere er imidlertid rundt 180, da det er søkere som har fått innvilget flere prosjekter det samme året. En del av disse går også igjen over flere år. Ved valg av informanter var det, av kapasitets- og ressurs hensyn, blitt gjort et utvalg hvor følgende kriterier ble vektlagt: prosjekttemaer som dekker Sametingets ulike prioriteringer i evalueringsperioden, geografisk spredning, søkerkategorier (enkelpersoner, organisasjoner, offentlige institusjoner). Det har blitt gjennomført intervjuer med informanter fra alle språksentrene.

Også representanter fra Sametinget ble intervjuet: politisk ansvarlig i sametingsrådet, samt fire ansatte som arbeider med støtteordningene. Valg av informanter skjedde i samråd med Sametinget. Dette intervju materialet legges fram i kapittel 4.

En utfordring i intervjuene har vært å holde fokuset på tilskuddsordningene som skal evalueres. Mange av informantene har bredere erfaring med Sametinget enn dette. Blant annet får de fleste språksentrene et grunntilskudd, og alle kommunene i språkforvaltningsområdet får tospråklighetstilskudd. I tillegg har Sametinget også andre søkerbaserte tilskudd. Dette gjør at informanten tilvis kan snakke om erfaringer og oppfatninger omkring andre deler av Sametingets støtteordninger. Selv om vi presiserte at dette gjaldt de søkerbaserte språktilskuddene, skilles ikke erfaringer med Sametinget som tilskuddsorgan alltid mellom de ulike ordningene.

En av informantene sa det slik i en mail i etterkant av intervjuet: "Evalueringen her ser på rene språkmidler, pluss Samefolkets fond, det er noe unaturlig å tenke at dette skal adskilles fra kultur og barn og kultur. Derfor kan jeg ha blandet sammen flere typer tilskuddsordninger i intervjuet du hadde med meg". Vi opplevde ikke dette som et stort metodisk problem i intervjuene, tvert om var det flere som snakket om de søkerbaserte språktilskuddene og sammenlignet de med andre tilskuddsordninger som Sametinget har. Men som sitatet her viser så kan det ha forekommet en viss sammenblanding. Etter vår vurderinger er dette imidlertid ikke av en slik størrelsesorden at det innebærer et problem for intervjudataenes validitet.

1.4 Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger til samisk språk

Sametinget har en rekke søkerbaserte tilskuddsordninger innenfor områdene opplæring, språk, kultur, næring, arealer, miljø- og kulturvern, helse, sosial og omsorg og samiske organisasjoner. Det er utarbeidet et felles regelverk for disse tilskuddsordningene, vedtatt av Sametinget i plenumssak 43/07 "Revisjon av Sametingets søkerbaserte tilskuddsforvaltning" (Sametinget 2007b). Disse reglene er tilpasset statens økonomireglement. Det innebærer at Sametinget skal ha en målrettet og effektiv tilskudds-forvaltning, og kontroll- og dokumentasjonsordninger som dokumenterer bruken av midlene på en betryggende måte.

Sametingets søkerbaserte språktilskudd, som denne evalueringen omfatter, var i starten en støtteordning for språkprosjekter innenfor språkforvaltningsområdet. Etter hvert ble

ordningen utvidet til også å omfatte prosjekter utenfor dette området. I evalueringsperiodens første år – altså 2007 – ble det derfor bevilget søkerbaserte tilskudd både innenfor og utenfor språkforvaltningsområdet.

Samefolkets fond ble vedtatt opprettet av Stortinget i juni 2000, og det ble satt av 75 millioner kroner i fondet (Innst. S. 220 (1999-2000)). Avkastningen av fondet forvaltes av Sametinget. Årlig utgjør dette ca 4,5 millioner kroner.

Fondets formål er å yte tilskudd eller bidrag til tiltak som styrker og bidrar til revitalisering av samisk språk og kultur. Midlene skal i henhold til vedtektene for samefolkets fond ikke brukes til individuelle erstatninger (Arbeidsdepartementet 2006).

Sametingets plenum behandlet bruken av disse midlene i 2007, hvor det ble vedtatt å ta midlene i bruk og vedtok prioriteringer og satsningsområder for bruken av disse midlene, jf sak 58/07 "Samefolkets fond – forvaltning" og 59/07 "Samefolkets fond – prioriteringer og satsningsområdet 2008-2009" (Sametinget 2006). Sametinget vedtok den gang tre konkrete satsningsområder for bruken av fondet: 1) Språkprogrammer, med målsetting "Flere aktive språkbrukere", 2) Dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap, med målsetting "Tradisjonell kunnskap skal være levende blant samefolket, 3) Litteratur, med målsetting "Mer samiskspråklig litteratur". Dette innebærer at det er kun forvaltning av midler avsatt under *satsningsområde 1* som faller inn under vår evaluering. Det er også grunn til å merke seg at det kun er *deler* av dette satsningsområdet som er avsatt til søkerbaserte tilskudd til samisk språk.

Beløpet som er satt av under satsningsområde 1 varierer fra år til år, jf tabell 1 nedenfor.

Sametingets prosjektmidler til språk ble forvaltet av Sametingets språkråd fram til 2002. Fra 2002 og til 2011 hadde Sametingets tilskuddsstyre forvaltningsansvaret for alle søkerbaserte tilskudd. 1. januar 2011 ble tilskuddsstyret nedlagt og sametingsrådet overtok forvaltningen av alle Sametingets tilskuddsmidler, inkludert søkerbaserte tilskudd til språkprosjekter.

I nedenstående tabell har vi satt opp budsjettall for de tre tilskuddsordningene for evalueringsperioden (i tusen kroner):

Tabell 1: Budsjettfordeling på de tre tilskuddsordningene

	2007	2008	2009	2010	2011	Sum
Innenfor forvaltningsområdet	1360	1360	2200	2450	3450	10820
Utenfor forvaltningsområdet	2850	2850	3810	4160	4160	17830
Samefolkets fond	-	2000 **)	4000	1500	1200 *)	8700
Sum	4210	6210	10010	8110	8810	37350

*) I henhold til budsjettdokumentet for 2011 er disse midlene fordelt på tilskuddsordningene for språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet.

**) se vedtak i sak 59/07 Samefolkets fond – prioriteringer og satsningsområdet 2008-2009, side 4

Budsjettfordelingen viser at det til språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet som regel er budsjetter med mer midler enn til språkprosjekter innenfor. Fra 2011 nærmet budsjettet for de to ordningene seg, noe Sametinget har begrunnet med at forvaltningsområdet for samisk språk har blitt utvidet med flere kommuner¹ de siste årene og Sametinget opplever en økt søknadsmengde innenfor forvaltningsområdet (Sametingets budsjett 2011)

1.5 De tre tilskuddsordningene - formelle bestemmelser

De tre tilskuddsordningene har endret seg i løpet av evalueringsperioden 2007-2011. Dette gjelder både for søknadsrutiner, kriterier, krav og regler for støtte og for tilskuddsordningenes prioriteringspunkter. I 2011 ble midlene over Samefolkets fond fordelt på de to søkerbaserte språktilskuddsordningene innenfor og utenfor forvaltningsområdet.

I likhet med kriterier, krav og regler for støtte, har også tilskuddsordningenes prioriteringspunkter endret seg og også blitt flere i evalueringsperioden (se vedlegg 1).

De formelle bestemmelsene for de søkerbaserte språkmidlene framkommer i Sametingets årlige budsjettdokument. Disse bestemmelsene har endret seg noe fra 2007 til 2011. Dette gjør det vanskelig å utarbeide en fullstendig oversikt for alle disse fem årene. Oversikten nedenfor er derfor delvis basert på det siste året i evalueringsperioden. Der det eventuelt passer å ta inn bestemmelser fra øvrige år, vil dette blir nevnt spesifikt.

¹ Fra 1991: Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune, Kárášjoga giella/Karasjok kommune, Deanu giella/Tana kommune, Unjárgga giella/Nesseby kommune, Porsáŋggu giella/Porsanger kommune i Finnmark, Gáivuona suohkan/Kåfjord kommune

Fra 2006: Divtasvuona suohkan/Tysfjord kommune i Nordland

Fra 2008: Snåasen tjielte/Snåsa kommune i Nord-Trøndelag.

Fra 2009: Lavangen kommune i Troms,

Fra 2013: Røyrvik kommune i Nord-Trøndelag

1.5.1 Mål for tilskuddsordningene

Som oversikten i vedlegg 1 viser, så har det ikke målsettingen med de ulike ordningene endret seg markant i evalueringsperioden, kun av kosmetisk art. Den vesentligste forskjellen finner man mellom 2007 på den ene siden og årene etter på den andre siden. I 2007 var ennå ikke Samefolkets fond tatt i bruk. I 2007 var målsettingen for ordningen utenfor forvaltningsområdet konkret rettet inn mot å få økt bruk av samisk muntlig og utvikle ny terminologi. I tillegg til terminologiarbeid og stedsnavnsarbeid, var utviklingen av alternative språkarenaer for barn målsettingen for ordningen innenfor språkforvaltningsområdet.

Mål for tilskuddsordning innenfor forvaltningsområdet i 2007:	Styrke terminologi- og stedsnavns-arbeid og utvikle alternative språkarenaer for barn
Tilskuddsordning utenfor forvaltningsområdet i 2007:	Økt bruk av samisk muntlig og utvikle ny terminologi

Fra 2008 ble målene mer generelle, fra nå av er *prioriteringene* i budsjettet som er viktige og som har betydning både for søkere og for forvaltningen av ordningene (se kapittel 1.5.2 nedenfor og vedlegg 1).

Mål for tilskuddsordning innenfor forvaltningsområdet i 2008:	Flere aktiviteter blant barn og unge som motiverer til bruk av samisk som talespråk
Tilskuddsordning utenfor forvaltningsområdet i 2008:	Flere aktiviteter som motiverer til bruk av samisk i områder der språket står svakt

Samefolkets fond ble tatt i bruk i 2008, og har hele tiden hatt et generelt mål om flere samiske språkbrukere.

Mål for Samefolkets fond i 2008:	Flere aktive språkbrukere
----------------------------------	----------------------------------

Plenumsvedtaket om *Samefolkets fond – forvaltning* i sak 58/07 skisserte både språkmotiveringsprogram og forutsatte samarbeid mellom ulike relevante miljø ved disponering av midlene. Kravet om samarbeid gjenfinnes ikke i kriteriene for søknadsbehandling i de to årene det gjaldt.

Fra 2011 er forvaltningen av Samefolkets fond underlagt de bestemmelsene (mål, prioriteringer, målgrupper, mm) som er gjeldende for de to tilskuddsordningene Språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet.

I 2011 var målet for alle tre ordningene det samme: **Styrke og øke bruken av samisk språk.**

1.5.2 Prioriteringer

Sametingets prioriteringer for de søkerbaserte språktilskuddene framkommer i det årlige budsjettdokumentet som behandles i plenum på årets siste plenumsmøte. Informantene ved Sametingets administrasjon opplyser at budsjettdokumentet og disse prioriteringene er

viktige arbeidsredskap i deres saksbehandling. I saksbehandlingen blir alle søknader gjennomgått, og de som ikke faller inn under minst en av prioriteringene blir avslått. De øvrige går gjennom en fagvurdering og deretter en vurdering av de tekniske sidene ved søknaden, slik som finansieringsplan og kostnadsoverslag.

I 2007 var terminologi, stedsnavn og språkarenaer for barn prioritert. Da Samefolkets fond ble tatt i bruk i 2008 ble disse tiltakene prioritert over denne ordningen. Språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet prioriterte prosjekter rettet inn mot daglig bruk av språket og aktiviteter på samisk på ulike arenaer, for eksempel samisk som lekespråk, kommunikasjonsspråk, mellom generasjoner, i skolefritidsordning, i lag og foreninger, leirskole/språkbud. Men også prioriteringene her var noe ulike: innenfor forvaltningsområdet har prioriteringene en noe sterkere orientering mot tiltak hvor språket står sterkt, mens de utenfor, der språket står svakere, tenderer til å være utformet mer for å motivere til bruk. De fleste er likevel sammenfallende og for Samefolkets fond er det ikke utformet egne prioriteringer for 2011.

Noen prioriteringer er av generell karakter, som for eksempel «Prosjekter som overfører tradisjonskunnskap på tvers av generasjoner» og "Prosjekter som styrker bruk av samisk i hverdagen". Andre var mer spesifikke, som for eksempel «tiltak for å øke samisk språkkompetanse for voksne i kommunene Kåfjord, Tysfjord og Snåsa» og "Fellesprosjekter for innsamling og dokumentasjon av samisk-kvenske stedsnavn i Porsanger kommune". Ordningene ble etter hvert utvidet til også å omfatte dataspill, SFO og barnehager, og i 2011 også prosjekter som utvikler plakater innenfor barnehagens rammeplaner². Prioriteringene for 2010 og 2011 for Samefolkets fond framkommer i Sametingets sak 47/09 (Sametinget 2009). Her opprettholder Sametinget tredelingen av fondsmidlene.

1.5.3 Hvem som kan være tilskuddsmottakere (hvem som er søkeberettiget) og hvem er målgrupper

I hele perioden har bestemmelsen om hvem som kan være tilskuddsmottakere stått fast. Det er både offentlige og private institusjoner og organisasjoner, og enkeltaktører i samarbeid med institusjoner og/eller organisasjoner om faglig bistand for gjennomføring av prosjektet. Målgrupper for tilskuddsordningene er befolkningen henholdsvis innenfor og utenfor forvaltningsområdet.

1.5.4 Kriterier for måloppnåelse

Sametingets kriterier for egen måloppnåelse med ordningen ble første gang definert i 2008. De har utviklet seg i perioden (se vedlegg 1). I 2011 er disse kriteriene delt inn i fire punkter: antall tildelte prosjekter i 2011, antall gjennomførte prosjekter, antall arenaer for samisk

² Dette prioriteringspunktet bryter etter vår oppfatning med de øvrige punktene. Blant annet mener vi at dette punktet står i direkte motstrid med bestemmelsen for tilskuddsordningene om at det ikke skal tildeles støtte til prosjekter som faller naturlig inn under opplæringslovens formål, drifts- og investeringsutgifter, og tiltak som finansieres over offentlige budsjettposter.

språk, og brukertilfredshet. Det er imidlertid ikke utviklet målbare kriterier, det vil si at det ikke er definert hvor mange igangsatte prosjekter, eller definert en andel igangsatte prosjekter av antall tilsagn, som bør oppnås. Det samme gjelder for de øvrige kriteriene, det er kun sagt at antall gjennomførte prosjekter og antall arenaer er kriterier, men ikke gitt et spesifikt mål for dette antallet. Heller ikke brukertilfredshet er definert nærmere, det vil si hva Sametinget eksempelvis legger i brukeropplevd kvalitet.

1.5.5 Ikke støtteberettigede prosjekter

Det skal ikke tildeles støtte til prosjekter som faller naturlig inn under opplæringslovens formål, drifts- og investeringsutgifter, og tiltak som finansieres over offentlige budsjettposter. Det gis ikke tilskudd til drifts- og investeringsutgifter.

I budsjettet for 2011 er tildelingskriteriene delt inn tematisk med 7 kulepunkter under overskriften "Opplysninger som skal framgå av søknaden" og 3 kulepunkter under "Krav til tilskuddsmottaker". Det stilles krav om at søker skal omtale prosjektmål, målgruppe, framdriftsplan, gjennomførbarhet, konsekvenser for kvinner og menn, avtaler.

1.5.6 Tildelingskriterier

I terminologi- og stedsnavnsprosjekter stilles det krav om at det skal beregnes honorar til informanter i budsjettet, og at i arbeid med terminologiprojekter skal utfører ha samiskspråklig utdanning på minimum grunnfag eller bachelornivå. Terminologiprojekter skal følge Sametingets retningslinjer for terminologiarbeid og Sametinget forbeholder seg retten til å gi materialet vider til forskning, samt kunngjøring av resultater.

Fram til og med 2010 var det også noe ulike bestemmelser for Samefolkets fond og de to andre tilskuddsordningene, slik de framkommer i budsjettdokumentene. I 2008 var det henholdsvis 6 og 8 tildelingskriterier som skulle oppfylles for tilskudd over språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet. I 2009 var også Samefolkets fond satt opp med punktvisse tildelingskriterier (11. punkter) og utbetalingsvilkår (3 punkter). I 2011 var vilkårene for Samefolkets fond sammenfallende med de to andre ordningene. Kravene var utvidet til 13 punkter under Tildelingskriterier og 9 punkter under Utbetalingsvilkår. I tildelingskriteriene til Samefolkets fond stilles det kompetansekrav på minimum bachelornivå eller grunnfag for terminologiarbeid. Sametinget har rett til å gi materialet til forskning samt kunngjøre resultatene. For stedsnavnsprosjekter skal innsamlet materiale leveres Sametinget ved prosjektslutt. Sametinget har rett til å bruke innsamlet materiell til daglig arbeid med stedsnavn, forelesninger, skriv, forskning og lignende. Stedsnavnsprosjekter skal også følge Sametingets ved navnekonsulenttjenestens retningslinjer. Sametinget forbeholder seg retten til å benytte innsamlet materiale. Utover dette forbeholder ikke Sametinget seg rettigheter til å bruke eller videreformidle enkeltresultater fra de øvrige prosjektene som får støtte.

1.5.7 Beregningsregler

Det var ingen øvre tilskuddsgrense for Samefolkets fond i 2008. I budsjettdokumentet for 2008 sto det under Beregningsregler: " Tilskudd beregnes på grunnlag av begrunnet søknad og prosjektbeskrivelse" (Sametinget 2007a, side 226). Heller ikke i 2009 og 2010 var det noen øvre grense. I 2008 var tilskuddsbeløpet for Språktilskudd innenfor forvaltningsområdet på inntil kr 200 000, mens maksimalt tilskuddsbeløp for Språktilskudd utenfor forvaltningsområdet var på kr. 400 000. I perioden 2009-2010 framkommer ingen maksimumsbeløp i budsjettdokumentene for disse to ordningene. I 2011 ble det en øvre grense på kr 300 000 for alle tre ordningene. Søknadsfristen for alle tilskuddsordningene er 1. mars hvert år. Prosjektene må igangsettes i budsjettåret og ferdigstilles innen 2 år etter tilskuddsbrevets dato.

1.5.8 Utbetalingsvilkår

Prosjekter inntil 50 000 kr utbetales i sin helhet ved prosjektstart. Tilskudd over 50 000 kr utbetales 50 % ved prosjektstart og 50 % når prosjektet er avsluttet og rapport foreligger. Prosjektet må igangsettes i budsjettåret bevilgningen er gitt i, og ferdigstilles senest 2 år etter tilskuddsbrevets dato. Denne fristen kan i spesielle tilfeller forlenges til 3 år. For prosjekter over 150 000 kr må regnskap revisorbekreftes. I tillegg er det blant annet bestemmelser om tilbaketrekking, tilbakebetaling kontroll, osv.

Det er utarbeidet eget søknadsskjema som bør benyttes. I prosjektbeskrivelsen skal mål og dets gjennomførbarhet beskrives.

2 Om tilsagn 2007-2011: statistiske fordelinger

I dette kapitlet skal vi gi en oversikt over tilskuddsfordelingen i evalueringsperioden. Ved hjelp av noen tabeller skal vi se nærmere på hvilke type søkere og hvilke type prosjekter som har fått tilskudd.

Datagrunnlaget for dette kapitlet er data på tilskuddsmottakere som vi har fått oversendt fra Sametinget. Vi har fått både excel-ark med oversikt over tilsagnsmottakere, søknadsbeløp, tilsagnsbeløp. Vi har også fått tilsendt kostnadsoverslag og finansieringsplan for tilskuddsmottakerne. Dette materialet er systematisert og satt sammen, slik at vi i dette kapitlet vil gi en aggregert framstilling av alle tilskuddsmottakerne for evalueringsperioden 2007-2011. Vi tar forbehold om eventuelle feilkilder i dette materialet.

Med utgangspunkt i det oversendte materialet har vi systematisert og kategorisert de ulike søknadstypene tematisk. Vår inndeling er skjønnsmessig og det kan tenkes at andre ville ha gjort andre valg med hensyn til hvordan de ulike tilsagnene ble inndelt. Vi har eksempler på at søkerinstitusjonen og utførerinstitusjonen noen tilfeller ikke er den samme. Eksempelvis kan språksenterprosjekter noen ganger være ført opp med kommunen som søker, og andre ganger med språksenteret selv. Våre kategorier er heller ikke alltid gjensidig utelukkende med hensyn til de valgte søkerkategoriene. Med det menes at enkelte prosjekter kan tenkes å passe inn under flere kategorier. Etter vår oppfatning gir allikevel materialet en god oversikt over hvilke hovedprioriteringer som ligger i de vedtak om tilskudd som er gitt over de tre tilskuddsordningene som denne evalueringen har tatt for seg.

2.1 Avslag og tilsagn

Ettersom denne evalueringen handler om evalueringen av tilskuddsordningen med hensyn til måloppnåelse, har vi konsentrert oss om de tilsagnene som er gitt. Innledningsvis vil vi allikevel gi en oversikt over antall søknader totalt og det totale antallet tilsagn. Deretter vil vi se hvordan tilsagnene fordeler seg på de ulike språkområdene, mellom de ulike tilskuddsordningene, hvilke tiltak som er støttet, hvilke type søkere som er støttet, hvilke type finansiering prosjektene har hatt, hvordan beløpsstørrelsene på prosjektene fordeler seg, og kommunevis fordeling.

Vi starter med å se på antall søknader og antall tilsagn.

Tabell 2: Antall søknader og antall tilsagn for tilskuddsordningene. 2007-2011

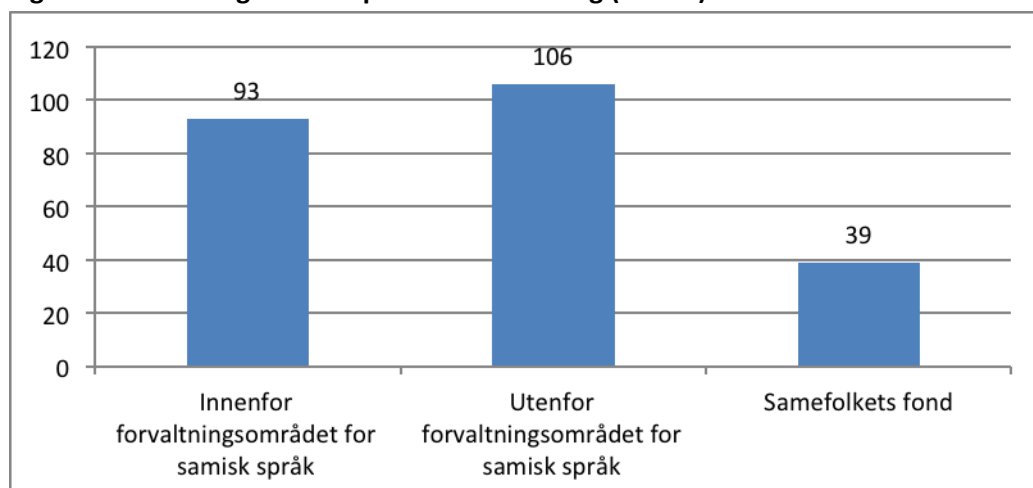
	2007			2008			2009			2010			2011			Totalt		
Tilskudds-ordning	Antall søknader	Antall tilsagn	Avslagsprosent	Antall søknader	Antall tilsagn	Avslagsprosent	Antall søknader	Antall tilsagn	Avslagsprosent	Antall søknader	Antall tilsagn	Avslagsprosent	Antall søknader	Antall tilsagn	Avslagsprosent	Antall søknader	Antall tilsagn	Avslagsprosent
Innenfor forvaltnings-området	16	16	0	33	14	58	19	18	5	24	19	21	42	26	38	134	93	31
Utenfor forvaltnings-området	31	21	32	19	9	53	27	22	19	29	22	24	49	32	35	155	106	32
Samefolkets fond				13	8	39	14	14	0	14	6	57	12	11	8	53	39	26
Total	47	37		65	31		60	54		67	47		83	69		342	238	

Som oversikten viser varierer det fra år til år hvor mange som får tilsagn over tilskuddsmidlene. Det høyeste antallet søkere var i 2011, og det var også det året det ble gitt flest tilskudd. Om vi ser alle søknader og alle tilsagn under ett, viser det seg at hele 70 % av alle søknader blir innvilget. Også de to årene 2009 og 2010, hvor det ikke var et øvre tak for tilskuddsbeløpet, viser tallene at denne andelen holder seg høy. Unntaket er 2008 da bare 48 % av søkerne fikk innvilget sin søknad. Det er også grunn til å merke seg at i 2007 fikk alle søkere innvilget sine søknader over tilskuddsordningen innenfor forvaltningsområdet, og i 2009 fikk alle tilslag over Samefolkets fond. I 2009 var det en høy innvilgelsesprosent på de to tilskuddsordningene innenfor og utenfor, mens de to påfølgende årene økte avslagsprosenten her. Dette i kombinasjon med at antallet søknader øker jevnt (med en liten topp i 2008), så kan dette tyde på at de søkerbaserte språktilskuddene dekker et behov. Det kan også tyde på at ordningen er i ferd med å bli bedre kjent blant potensielle søkere. I tillegg vil gjerne gjennomførte prosjekter resultere i nye prosjekter ved å bygge på oppnådde resultater eller at det er avdekket nye behov.

2.2 Tilsagn over de tre støtteordningene

I den videre teksten vil vi altså konsentrere oss om de 238 tilsagnene. Nedenfor vil vi først se på hvordan de 238 tilsagnene fordeler seg på de tre tilskuddsordningene.

Figur 2: Antall tilsagn fordelt på tilskuddsordning (N=238)

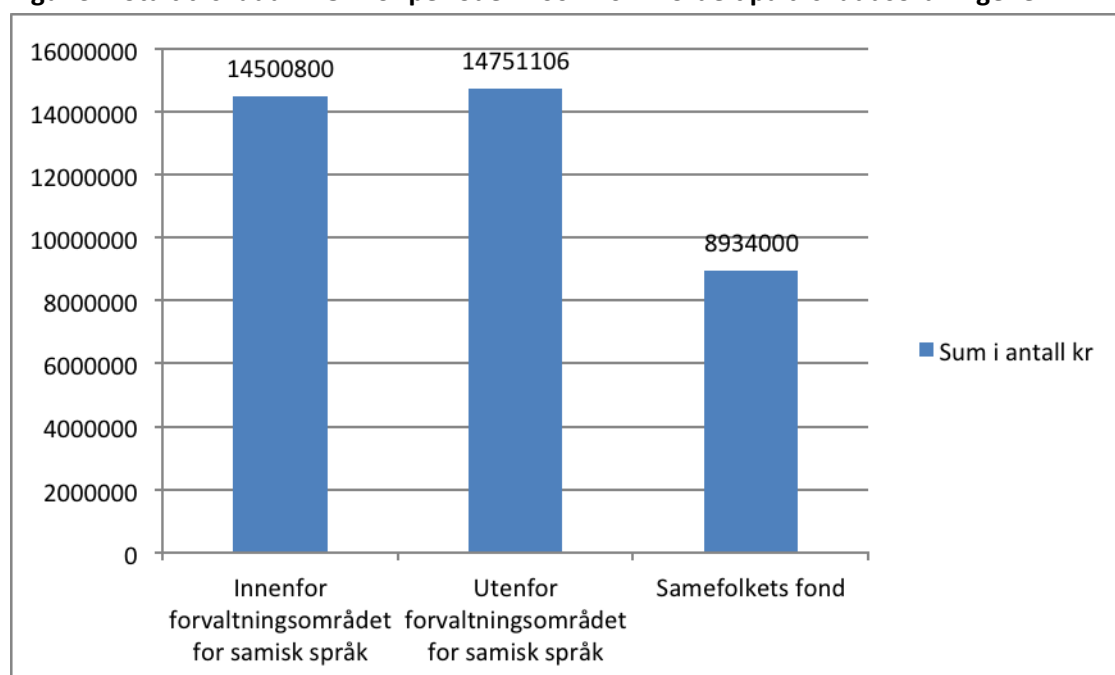
I figur 2 gjelder antall tilsagn over Samefolkets fond for perioden 2008-2011, mens de to andre ordningene også inkluderer gitte tilsagn i 2007.

Her ser vi at språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet har fått flest tildelinger, med 106 prosjekttildelinger. Prosjekter innenfor forvaltningsområdet har hatt 93 prosjekter samlet. Selv om man tar hensyn til at Samefolkets fond har delt ut tilskudd i fire år mens de to andre ordningene omfatter 5 år, gir 39 prosjekt fondet en relativt liten andel tilskudd per år enn de to andre ordningene.

Ser man tallene i sammenheng med budsjettfordelingene for de ulike ordningene (se tabell 1), er fordelingen av prosjekter som forventet. Budsjettfordelingen viser at prosjekter utenfor forvaltningsområdet er budsjettert med mer midler enn prosjekter innenfor. At differansen likevel ikke er større enn 13 tildelinger mellom de to ordningene kan ha sammenheng med at den øvre grensen for tilsagn på disse to ordningene var ulike i 2008. Dette året var tilskuddsbeløpet for Språktilskudd innenfor forvaltningsområdet på inntil kr 200 000, mens maksimalt tilskuddsbeløp for Språktilskudd utenfor forvaltningsområdet var på kr. 400 000. Lav tilskuddsgrense betyr at budsjetttrammen blir fordelt på flere, mens en høyere grense kan innebære at tilskuddsbeløpet pr prosjekt øker. Denne effekten så vi imidlertid lite til i 2008. En noe høyere andel prosjektsøknader fikk tilsagn innenfor språkforvaltningsområdet der øvre grense var lav, men differansen til andel tilsagn utenfor var ikke større enn det den har vært andre år der øvre grense har vært den samme for begge ordningene.

Ser vi nærmere på tilsagnsbeløpene viser tabellen nedenfor at prosjekter utenfor forvaltningsområdet er tildelt mest midler, 14 751 106 kr samlet mellom 2007 og 2011. Prosjekter innenfor forvaltningsområdet er tildelt 14 500 800 kr, mens Samefolkets fond har finansiert prosjekter for 8 934 000 kr. Hvis vi sammenholder informasjon fra Figur 2 og 3 ser vi at prosjekter innenfor språkforvaltningsområdet i snitt har fått høyere tilskudd (156 000 Kr) enn prosjekt utenfor (139 000 Kr).

Figur 3: Totalt tilskudd i NOK for perioden 2007-2011 fordelt på tilskuddsordningene

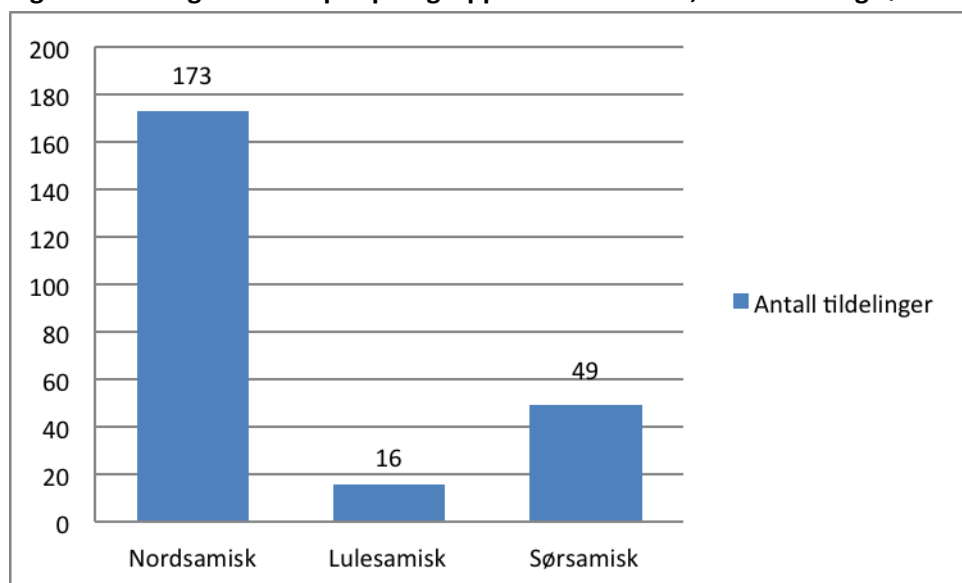
Som vi tidligere var inne på så blir omtrent 70 prosent av søknadene innvilget. Vi skal nå sammenlikne tilsagnsbeløpene med avslagsbeløpene. Samlet avslag for søknader innenfor forvaltningsområdet for samisk språk er på 6 675 283 kr, mens søknader utenfor forvaltningsområdet ble avslått for en samlet ramme på 8 991 887 kr. Det vil si at i løpet av hele perioden så har 68 % av midlene det er søkt om innenfor forvaltningsområdet blitt innvilget (32 % av alle søknader ble avslått), mens andelen tilsagn er 62 % utenfor (38 % avslag). Selv om den samme andelen prosjekt innvilges for språktiltak innenfor som utenfor språkforvaltningsområdet, så er tilskuddene til prosjekt utenfor språkforvaltningsområde noe lavere.

Det viser seg altså at en større andel søkere utenfor forvaltningsområdet får avslag enn antallet søkere innenfor forvaltningsområdet (jf tabell 2). For søknader til Samefolkets fond var summen på søknadene som fikk avslag på kr 4 655 250. Som vi ser er differansen mellom innvilgningene utenfor og for innenfor forvaltningsområdet mindre, på omtrent 250 000. Tallene forteller oss imidlertid ikke om disse prosjektene utenfor generelt hadde en større økonomisk ramme enn prosjektene initiert innenfor, eller om det var flere søknader. Nedenfor skal vi se på hvordan prosjekter og tilskuddsbeløp fordeler seg på de ulike språkgruppene.

2.3 Tilsagn og språkgrupper

Når det gjelder de ulike språkgruppene har Sametinget ønsket å prioritere sørsamiske og lulesamiske prosjekter. En inndeling av tilsagnene viser at nordsamiske prosjekter er blitt tildelt 173 prosjekter mellom 2007 og 2011.

Figur 4 Tildelinger fordelt på språkgruppene nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk (N=238)

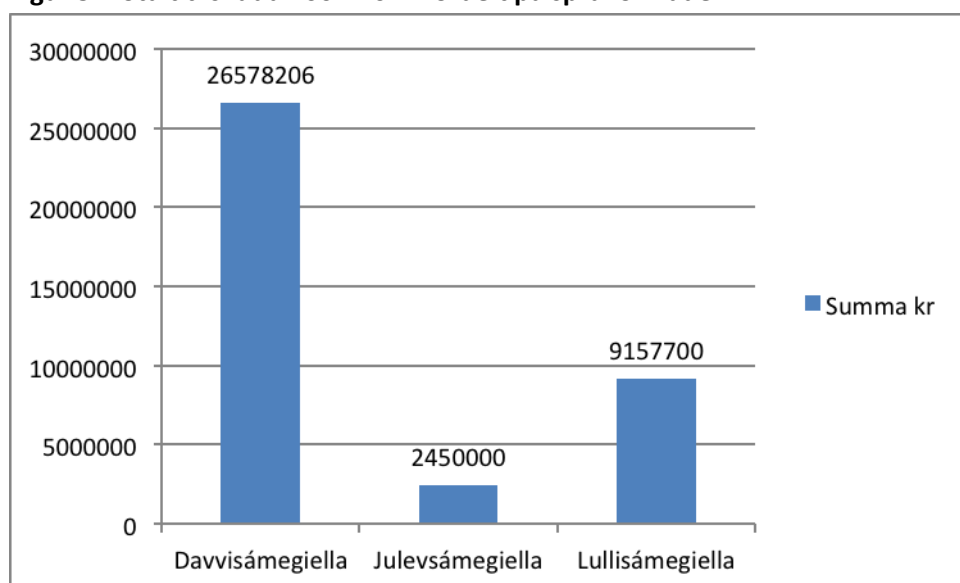

Tallene viser at nordsamiske prosjekter er tre ganger mer representert blant tilsagnsmottakerne enn sørsamiske prosjekter som er på til sammen 49. De lulesamiske prosjektene utgjør her et antall på 16³. For å kunne si noe om det faktisk har skjedd en prioritering, må vi også se på hvordan antall avslag fordeler seg på disse tre språkgruppene. Her viser tallene at 33 % av alle søknader som sortere inn under nordsamisk, har blitt avslått (85 avslag av til sammen 258 søknader), mens tilsvarende tall er 16 % for lulesamisk (3 avslag av til sammen 19 søknader) og 25 % for sørsamisk (16 avslag av til sammen 65 søknader). Disse avslagsprosentene, fordelt på de tre språkgruppene, kan tolkes slik at lule- og sørsamisk gis en prioritering.

I nedenstående tabell skal vi se nærmere på hvor stor andel av midlene de ulike språkgruppene har fått fra 2007 til 2011.

³ Av de 16 lulesamiske prosjektene, har ett av prosjektene et pitesamisk formål.

Figur 5: Totalt tilskudd 2007-2011 fordelt på språkområder

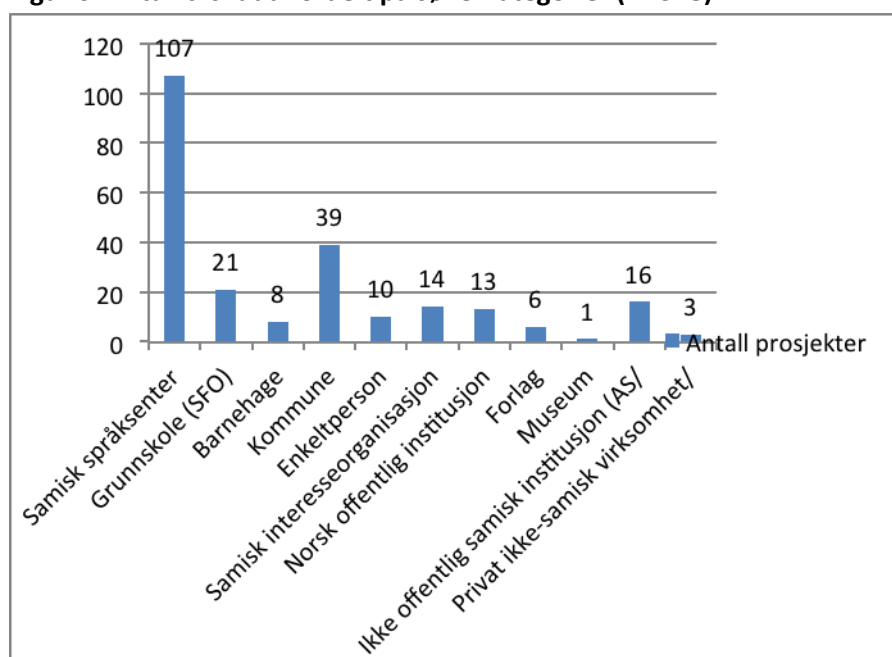
Ut fra figuren

overfor kan vi se at Sametinget har finansiert prosjekter i nordsamisk for 26 578 206 kr. Sørsamiske prosjekter har fått 9 157 700 kr prosjektfinansiering, mens lulesamiske har fått 2 450 000 kr. Ser vi de to figurene for språkgruppe i sammenheng, kan man si at søylene nærmest er sammenfallende. Det vi kan si er at flertallet av prosjektene som har fått tilsagn verken er spesielt store eller spesielt små. Dette skal vi imidlertid se nærmere på i den siste tabellen som gir en firedelt oversikt over søknadenes beløpsstørrelse.

2.4 Tilsagn og søkergrupper

Vi går nå over til å se på fordelingen av prosjekter mellom ulike typer søkere. Under bearbeidingen av dataene fant vi ut at det ga mening å kategorisere tilskuddsmottakerne inn i 12 søkerkategorier. Ut fra figur 6 ser vi at de fleste tildelingene i det aktuelle tidsrommet gikk til samiske språksentre, med 107 tildelinger fra 2007 til 2011.

Figur 6: Antall tilskudd fordelt på søkerkategorier (N=328)

At språksentrene både søker om, og får mange språkprosjekter, hadde vi i utgangspunktet en forventning om, jfr Nygaard m.fl. (2012) sin evaluering av språksentrene. Språksentrene er altså den søkertypen som har flest tilsagn fra 2007 til 2011. Det viser at det er mye aktivitet rundt disse språksentrene og at de er viktige aktører i realiseringen av Sametingets språkarbeid/mål med språkpolitikken. Det finnes imidlertid også forskjeller mellom språksentrene. Går vi søkerlista nærmere i sømmene så får vi en topp 6 liste med 6 språksentre. Várdobáiki Samisk Senter toppe lista med hele 18 prosjekter hver fra 2007 til 2011. Gáisi Giellaguovddáš og Isak Saaba Guovddáš er ikke langt dårligere med å ha fått tilsagn for 15 prosjekter hver. Álttá Sámi Giellaguovddáš har hatt 12 prosjekter, mens Aajege - Saemien giela jih maahtojarnge og Árran Julevsáme guovdásj begge har fått innvilget 10 prosjekter fra 2007-2011.

Kommuner har 39 tildelinger, hvilket gjør at de ligger nest etter språksentrene i andelen tildelinger. Inn under denne samlekategori kan vi finne at kommuner, eller kommunale selskaper, er engasjert i et bredt spekter av oppgaver, herunder terminologiarbeid, dokumentasjonsarbeid, språkbud/språkveir, osv. Ettersom vår registrering er basert på den informasjonen som framkommer i data fra Sametinget, så har vi ikke hatt mulighet til å sjekke om her er søknader som egentlig burde vært sortert under språksentrene. Det er imidlertid også eksempler i materialet på at kommuner står som *søkere inntil* det ble opprettet eget språksenter. Grunnskoler (og SFO-ordningen) følger med sine 21 prosjekt.

Ikke-offentlige samiske institusjoner (stiftelse/AS⁴) ligger med 16 prosjekter ganske jevnt med samiske interesseorganisasjoner som har 14, norske offentlige institusjoner

⁴ Eksempelvis Sijti Jarngge, Mearrasami diehtoguovddas, Stiftelsen Saemien Sijte

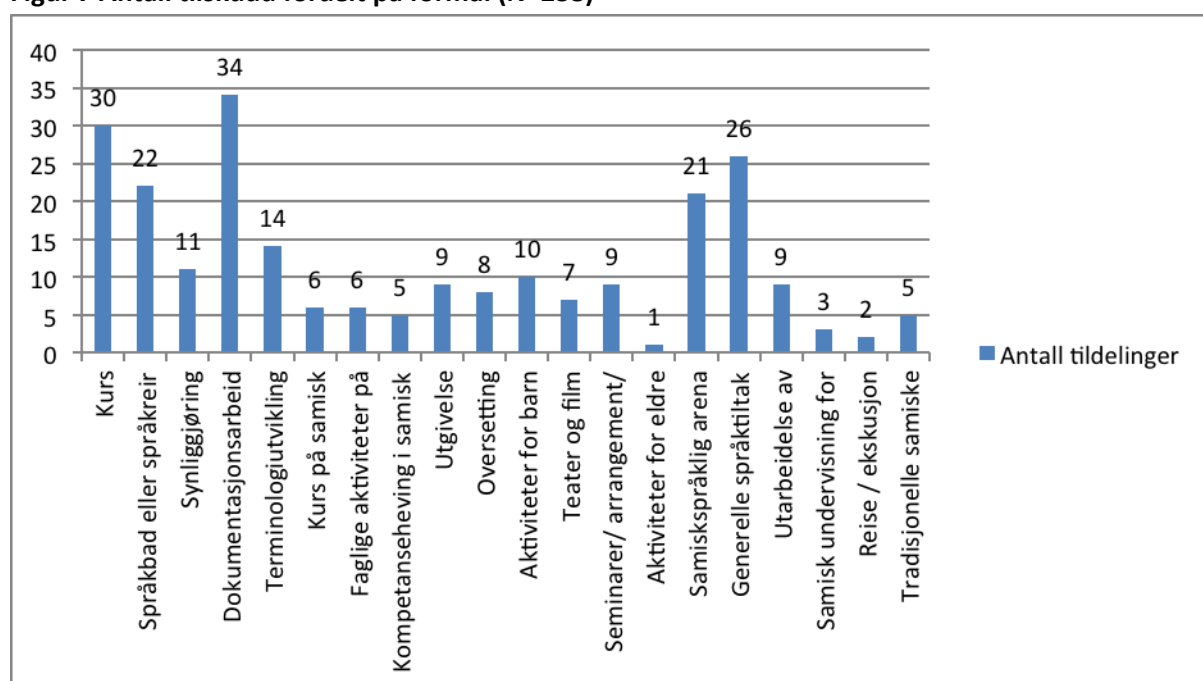
(universiteter, høyskoler, fylkeskommuner, fylkesmenn, regionskontor) med 13 og 10 enkeltpersoner som har hatt språkprosjekt.

De resterende søkerkategoriene har hatt i underkant av ti prosjekter mellom 2007 og 2011. Barnehager hadde åtte prosjekt, forlag hadde seks prosjekt, private ikke-samiske bedrifter/virksomheter hadde tre, mens museer hadde en og samiske offentlige institusjoner også hadde bare en.

2.5 Tilsagn og prosjekttema

Ser vi nærmere på figur 7 gir den oss en oversikt over fordelingen mellom tildelingene til ulike tilskudds formål. Prosjektene er kategorisert i 21 ulike prosjekttyper.

Figur 7 Antall tilskudd fordelt på formål (N=238)

Figuren viser at 34 prosjekter hadde dokumentasjonsarbeid som formål, det vil si å samle inn og få eksisterende ord og begreper dokumentert (22 prosjekter) og dokumentere stedsnavn (12 prosjekter). Samling av kulturminner går også inn under denne kategorien. En nært relatert kategori er stedsnavnprosjektene, som vi har valgt å skille ut fra andre dokumentasjonsprosjekter fordi det har vært en særskilt satsning fra Sametinget.

Ser vi på prosjektene i sammenheng med andre formål Sametinget har hatt i evalueringsperioden, har direkte aktiviteter for barn vært hovedtemaet i 10 prosjekter. Dette handler om ulike aktiviteter rettet mot barn. Men også prosjekter under eksempelvis språkbad/språkreir har barn og ungdom som målgrupper, samiskundervisning for barn, og mer generelle tiltak i barnehager. Barn og unge der derfor etter vår oppfatning godt ivaretatt i de prosjektene som er finansiert over tilskuddsordningene.

Terminologiutvikling og stedsnavnsarbeid har vært en del av Sametingets prioriteringer i hele evalueringsperioden. I 2007 var stedsnavn en av tre satsningsområder i tilskuddsordningen både innenfor og utenfor forvaltningsområdet. I perioden 2008-2010 var stedsnavn prioritert i Samefolkets fond. Også i 2011 var dette prioriterte satsninger. Tabell 3 forteller oss hvordan de stedsnavnsprosjekter og terminologiprojekter som har vært innvilget i evalueringsperioden fordeler seg mellom de tre ulike tilskuddsordningene.

Tabell 3 Antall tilsagn gitt over de tre tilskuddsordningene, fordelt på terminologiutvikling og stedsnavn, 2007-2011

	Terminologiutvikling	Stedsnavn
Innenfor forvaltningsområdet	11	5
Utenfor forvaltningsområdet	3	2
Samefolkets fond	0	5
Totalt	14	12

Ikke uventet finansieres hovedparten av prosjektene som handler om terminologiutvikling over tilskuddsordningen innenfor forvaltningsområdet. Formålet med terminologiprojektene er å utvikle og lage nye faglige begreper innenfor tidsaktuelle fagfelt. 12 av terminologiutviklingsprosjektene omhandler nordsamisk, mens 2 omhandler sørsamisk. Av stedsnavnsprosjektene er 11 i nordsamisk område, mens 1 er i lulesamisk område.

Som figur 7 viser så er også en god andel av prosjektene rettet inn mot språkkurs. I figuren er det tre kategorier som kan omhandle språkkurs: Kurs (30 prosjekter) som stort sett omhandler voksenopplæring og tradisjonell klasseromsundervisning, Språkbud/språkreir (22 prosjekter) og Kurs på samisk (6 prosjekter) som er kulturelle kurs, det vil si kurs som foregår på samisk (koftesøm, frynsing, matlaging, luhkkakurs).

Generelle språktiltak ligger like etter kategorien kurs med sine 26 tildelinger. Kategorien er en restkategori for prosjekter som ikke passet under inn under de andre kategoriene eller hadde altfor generelle formuleringer til å kunne identifiseres uten å ta et dypdykk i alle disse tilskuddssøknadene. Ved tilfeller hvor prosjektformålene hadde svært generelle formuleringer slik som for eksempel «utvikling av samisk språk og kultur», ble de plassert under denne kategorien.

Tilrettelegging av samiskspråklig arena har hatt 21 prosjekter. 11 prosjekter har hatt fokus på synliggjøring. Disse prosjektene har hatt formål som skilting eller utarbeidelse av plakater, brosjyrer, nettsider o.l. Videre viser figur 7 at 10 av prosjektene har hatt aktiviteter for barn som formål. Kategorien utelukker ikke at andre prosjekter kan ha inkludert barn og unge, men dette er prosjekter som har hatt aktiviteter for barn og unge som et særskilt fokus.

De resterende kategoriene har hatt i underkant av ti prosjekter. Utgivelser (publisering) på samisk, seminarer/arrangement/festivaler og utarbeidelse av kursmateriell (både voksenopplæring og grunnskoleopplæring) har alle hatt ni prosjekter fra 2007.

Oversetting til samisk har hatt 8 prosjekter, mens teater og film har hatt syv. Faglige aktiviteter (temakvelder, litteraturkvelder, ordlek osv). Tradisjonelle samiske aktiviteter og kompetanseheving (kursing/utdanning av ansatte) har hatt fem. Med tradisjonelle aktiviteter menes aktiviteter hvor det sentrale er å få kjennskap til tradisjonelle samiske aktiviteter som garnfiske under isen ol.

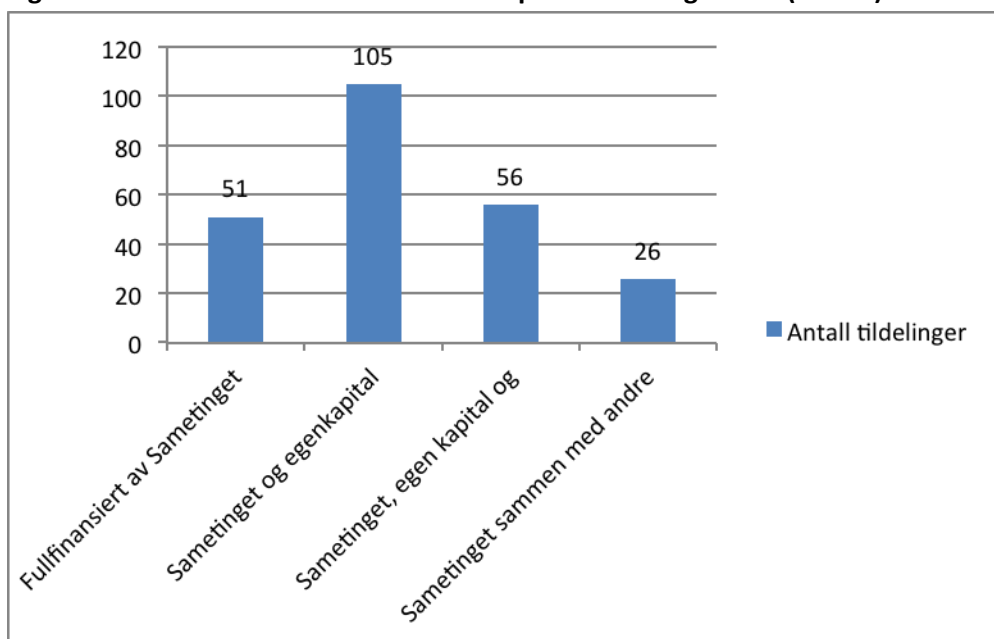
Samisk undervisning har hatt 3 prosjekter. Prosjektene har finansiert samisklærernes lønn ved samisk undervisning på grunnskolenivå. Reiser/ekskursjoner har hatt 2 prosjekter og helt til slutt har aktiviteter for eldre (eldre treff) kun hatt ett prosjekt totalt.

Figur 7 viser at de søkerbaserte språktilskuddene favner bredt, slik de også skal, dersom man ser på Sametingets prioriteringer i budsjettet. At kurs og dokumentasjonsarbeid har høyest andel av tilsagnene i de søkerbaserte tilskuddsordningene for samisk språk, er ikke unaturlig. Å lære samisk har vært, og er, en basisaktivitet i det samiske språkarbeidet. Dette er alle slags kurs, fra innføringskurs til kompetansegivende kurs på høghskolenivå. Også støtte til samiskspråklige arenaer har en relativt høy andel. Sametinget har i sine prioriteringer framholdt satsningen på arenaer, det vil si plasser og anledninger hvor samisk aktivt brukes, eksempelvis språkkafeer, idrettslag, osv. Dette avspeiles i statistikken. Etter vår oppfatning viser dette at Sametingets prioriteringer i varierende grad gjenspeiles i tilsagnsporteføljen. Det er imidlertid ikke nødvendigvis slik at antallet prosjekter forteller om prioriteringspunktene blir dekket inn. I terminologiarbeid har man et konkret resultat i etterkant som alle kan dra nytte av. Aktiviteter på samiske språkarenaer er imidlertid stedsspesifikk. Og mange aktiviteter på språkarenaer er også "ferskvare" som må vedlikeholdes over tid, blant annet fordi deltakere skiftes ut.

2.6 Finansiering

Når det gjelder finansiering av prosjekter, stiller ikke Sametinget krav om at prosjekter skal samfinansieres eller at søker skal stille med egenkapital. Den eneste reguleringen er den øvre tilsagnsgrense som ble gjeninnført i 2011. Prosjekter som overstiger dette i kostnadsramme, må enten stille med egenkapital eller med andre finansieringsparter. Nedenfor har vi en figur som viser prosjektenes finansiering.

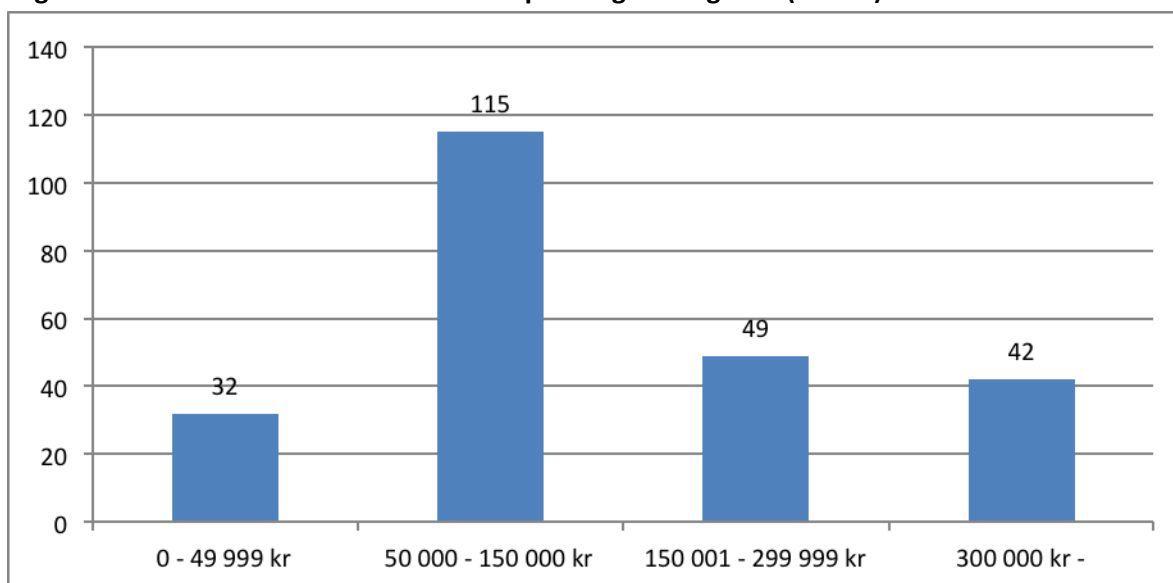
Figur 8: Antall tilskuddsmottakere fordelt på finansieringskilder (N=238)

Oversikten over finansieringen i tabell 5, forteller at flesteparten, nærmere bestemt 105 av prosjektene ble finansiert av Sametinget og egenkapital. Langt færre og bare 56 prosjekter baserte seg på en finansiering av Sametinget, egenkapital og andre finansieringskilder. 51 prosjekter ble fullfinansiert av Sametinget, mens bare 26 av prosjekttildelingene fikk finansiering fra Sametinget og andre finansieringskilder, men hadde ingen egenkapital. At godt over halvparten av prosjektene enten var fullfinansiert, eller var finansiert med Sametinget som eneste offentlige finansieringskilde, viser at tilskuddsordningen er viktig som kilde for igangsetting av språkprosjekter.

Til sist har vi figur 9 hvor vi har delt tilskuddene inn i 4 kategorier.

Figur 9: Antall tilskuddsmottakere fordelt på tilsagnskategorier (N=238)

De minste prosjektene er de som går opp til og med 49 999 kr. I disse prosjektene blir hele tilskuddsbeløpet utbetalt forskuddsvis, det vil si at hele beløpet utbetales når prosjektet igangsettes. 32 av prosjektene hadde en kostnadsramme på under 50 000 kr. De fleste prosjektene som får tilskudd, har et tilsagnsbeløp fra kr. 50 000 til 149 000 kr. Prosjekter fra 50 000 får utbetalt 50 % av tilskuddet forskuddsvis og resten etter at prosjektet er ferdigstilt. Prosjekter opp til 150 000 kr trenger ikke å framlegge revisorbekreftet regnskap. Alle prosjekter over denne grensen må ha slik bekreftelse. Som figuren viser gjelder dette 103 tildelinger.

Sametinget har også gitt tilsagn på kr 300 000 eller høyere. 22 av disse prosjektene ble bevilget i 2009 og 2010 da Sametinget ikke hadde en øvre tilskuddsgrense. I 2011 har Sametinget bevilget 8 prosjekter med tilskuddsbeløp på kr 300 000. I 2007 og 2008 fikk 7 prosjekter over 300 000 i støtte. Det største beløpet, kr 540 000, ble innvilget i 2008 over Samefolkets fond.

Tallene forteller også at nesten halvparten av prosjektene er middelsstore målt i beløp, det vil si fra 50 000kr til 150 000kr.

Dersom man ser på hvordan tilskuddene fordeler seg på de ulike kategoriene av tilskuddsmottakere så viser det seg at språksentrene bare unntaksvis har tilskudd under kr 50 000 (8 av 99 tilsagn), mens det er i denne størrelsesorden samiske interesseorganisasjoner har halvparten av sine tilsagn (6 av 13 tilsagn).

Tabell 4: Tilskuddsbeløp fordelt på søkerkategorier (N=238)

	Inntil 49999	50000-150000	150001-299999	300000 -	Total
Samisk språksenter	8	55	23	24	110
Grunnskole (SFO)/barnehage	8	14	8	3	33
Kommune	1	20	6	7	34
Enkeltperson	2	5	2	1	10
Samisk interesseorganisasjon	6	5	0	2	13
Samiske ikke-offentlige institusjon (stiftelse, AS)	4	7	3	1	15
Norsk offentlig institusjon	2	6	2	3	13
Forlag og museum	1	3	3	0	7
Privat ikke-samisk virksomhet/bedrift	0	0	2	1	3
Total	32	115	49	42	238
%	13 %	48 %	21 %	18 %	100%

Dette kan forklares i lys av reglene for tilskudd. Tilskudd inntil kr 50 000 utbetales nemlig i sin helhet i forkant av prosjektets oppstart. Det betyr at tilskuddsmottaker ikke trenger å ha økonomisk "rygggrad" til å forskuttere 50 % av prosjektet. I prosjekter over kr 50 000 må søker selv forskuttere dette, ettersom Sametinget utbetaler etterskuddsvis denne andre halvdelen av tilskuddet. Offentlige institusjoner, det være seg kommuner, fylkeskommuner,

språksentra, er i en langt annen økonomisk situasjon, de har gjerne en større institusjon i ryggen som kan forskuttere prosjektkostnader, eller de har mulighet til å ta opp likviditetslån.

Tabellen viser at samiske kulturorganisasjoner er nærmest fraværende når et gjelder å utnytte disse tilskuddsmidlene, det vil si de organisasjonene som representerer frivilligheten og det sivile samiske samfunnet. Spørsmålet er hva årsaken til dette kan være. Det kan tenkes at disse organisasjonene søker på andre tilskuddsmidler i Sametinget, det kan tenkes at andre instanser allerede dekker opp de prosjektbehovene som finnes, det kan tenkes at ressurspersoner i disse organisasjonene også jobber i andre institusjoner som ivaretar dette, eller det kan tenkes bestemmelsen om etterskuddsvis utbetaling av tilskudd er med på og "vri" tilskuddsordningen mot offentlige institusjoner. Av kontrollgrunner kan en slik utbetalingsregel være nødvendig. En av informantene fra Sametinget anerkjente at dette ikke er en optimal løsning for mindre organisasjoner, institusjoner og privatpersoner. Men samtidig ble det også spurt om hvilke andre valg man har, "et system må man jo ha". Og dette er et system som er vanlig også hos andre tilskuddsforvaltere. Men vi ønsker å peke på at det være en utfordring dersom samiske frivillige organisasjoner, som har et nettverk ut i lokalsamfunnene og som har stor lokal kunnskap, i liten grad gjør nytte av de søkerbaserte språktilskuddene⁵.

2.7 Kommuneandeler

Dersom vi fordeler søknadene kommunevis viser tallene at det er gitt tilsagn til søkere i til sammen 36 kommuner, fra Oslo og Nesodden i sør, til Sør-Varanger i nord. Antallet tilsagn varierer fra 1 til 24. I tabellen nedenfor har vi lagd en oversikt over de mest sentrale kommunene i vårt materiale, det vil si alle forvaltningskommunene (pr. 2013), samt de kommunene utenfor forvaltningsområdet hvor det har blitt gitt flest tilsagn.

⁵ Noen språksentre legger vekt på å støtte lokale organisasjoner og andre initiativ ved å hjelpe dem og søke. Noen ganger vil disse komme til syne som prosjekt via til senteret, mens initiativtaker gjennomfører det.

Tabell 5: Antall tilsagn fordelt på 14 kommuner

Kommune	Antall tilsagn	% av totalt antall tilsagn (N= 238)
Tana	24	10,1
Nesseby	22	9,2
Evenes	21	8,8
Tromsø	18	7,6
Alta	15	6,3
Snåsa	15	6,3
Tysfjord	15	6,3
Kautokeino	12	5,0
Røros	10	4,2
Karasjok	9	3,8
Kåfjord	9	3,8
Lavangen	9	3,8
Porsanger	9	3,8
Røyrvik	4	1,7

Som tabellen viser går mange av tilskuddene til forvaltningskommunene. Her topper Tana oversikten. Nesseby er imidlertid hakk i hæl med sine 22 tilsagn. Dette betyr at bortimot hvert femte tilsagn som gis av Sametingets søkerbaserte språktilskudd, går til disse to kommunene. Men også i kommunene Tysfjord og Snåsa, er det mange tilskuddsmottakere. Av kommunene utenfor forvaltningsområdet, får både Evenes, Tromsø og Alta en god andel av tilsagnene. At alle disse kommunene ligger høyt i antall tilsagn, kan forklares med at det er språksentra i disse kommunene. Men også kommunene Kautokeino og Karasjok, hvor det ikke er etablerte språksentra, ligger relativt høyt i antall.

Tabell 6 nedenfor viser samme tendens.

Tabell 6: Antall tilsagn inndelt i fire tilskuddskategorier fordelt på 14 kommuner

	Tilskudd				Totalt
	Inntil 49999	50000-150000	150001-299999	300000 -	
Tana	1	14	5	4	24
Nesseby	2	13	5	2	22
Evenes	6	8	1	6	21
Tromsø	1	15	0	2	18
Alta	1	8	4	2	15
Snåsa	0	8	4	3	15
Tysfjord	1	8	4	2	15
Kautokeino	4	4	2	2	12
Røros	1	2	5	2	10
Karasjok	3	3	3	0	9
Kåfjord	1	2	4	2	9
Lavangen	0	2	1	6	9
Porsanger	3	3	3	0	9
Røyrvik	0	3	1	0	4

Men her ser vi at det er flest tilsagn i den minste beløpskategorien som har gått til Kautokeino, samtidig som denne kommunen også har god uttelling i kategorien størst tilsagnsbeløp, hvor det har blitt bevilget to av tolv prosjekter til denne kommunen i størrelseskategorien kr 300 000 eller mer. I intervju med representanter for Sametinget kom det fram at det er gjennomført informasjonsmøter i henholdsvis Karasjok og Kautokeino med mål om å få opp antallet søknader derifra. Det er eksempelvis kun én av søknadene fra disse to kommunene som kommer fra kommuneforvaltningen. En slik økning i antall søknader fra disse to kommunene vil øke presset på tilskuddsmidlene ytterligere. En sammenslåing av alle tre tilskuddsordningene kan derfor på lengre sikt komme til å medføre en dreining av tilskuddene slik at forvaltningskommunene får en relativt større andel av tilskuddene.

Tabell 6 ovenfor viser også at det er forskjell mellom kommunene med hensyn til hvor store prosjekter, målt i kroner, som går til de ulike kommunene. Her peker Lavangen ser særlig ut ved at av 9 tilsagn hvor søker er lokalisert til Lavangen, så er hele 6 av disse på kr 300 000 eller mer.

Sammenligner man Tysfjord (lulesamisk område) med Snåsa kommune (sørsamisk område), så viser tallene her at det er gått nøyaktig like mange prosjekter til disse to kommunene, og prosjektene fordeler seg også nesten likt på de ulike kategoriene av tilskuddsbeløp i tabell 6. Dette tyder på at aktører i Tysfjord ikke ligger noe tilbake med hensyn til å gjøre nytte av tilskuddsordningen. Forskjellen mellom sørsamisk og lulesamisk område blir her dermed

bekreftet; sørsamisk område er geografisk langt større, med flere språksentra og flere andre institusjoner som ivaretar samisk språk.

2.8 Oppsummering

Tallmaterialet som er presentert her, viser at Sametingets søkerbaserte språktilskudd fordeler seg på ulike prosjekter over hele landet. Prosjektporteføljen er tematisk vidtfavnende, fra innsamling av språkmateriale, tiltak for å utvikle samisk språk, kursvirksomhet med mange ulike metoder hvor språket læres.

Som vi har vist så er det flest nordsamiske prosjekter som får tilskudd, og det er flere innvilgede sørsamiske språkprosjekter enn lulesamiske. Denne forskjellen mellom lule- og sørsamiske prosjekter har sin forklaring i at det lulesamiske området har færre (samiske) institusjoner og færre skoler og barnehager hvor det gis opplæring i samisk. Og selv om det pr 2011 var kun én forvaltningskommune i henholdsvis sørsamisk (Snåsa) og lulesamisk (Tysfjord) område, så jobbet også Røyrvik kommune målrettet på dette tidspunktet mot å få denne statusen som forvaltningskommune for samisk språk. Om dette bildet av fordeling mellom språkområdene ville ha endret seg, eller blitt bekreftet, om man hadde tatt for seg alle Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger, har vi ikke datagrunnlag for å kunne si.

Denne framstillingen viser at språksentrenes virksomhet har stor betydning for språkprosjektene, og at den institusjonaliseringen som har skjedd med hensyn til oppbyggingen av språksentra er et viktig tiltak for å styrke bruken av samisk språk. Tabellene viser også at det er mange og ulike aktører som gjør en innsats i form av større og mindre språkprosjekter. Noen har kun ett engasjement, noen har flere. Men uten disse ville mange av de ulike tiltakene ikke vært igangsatt, noe oversikten over finansieringskilder kan indikere.

3 Gjennomgang av søknader – en vurdering av mål og resultatoppnåelse

Denne gjennomgangen har som hensikt å gi en vurdering av om, og hvordan, Sametinget i sin saksbehandling vurderer prosjektene i forhold til målet med tilskuddsordningene, og hvordan resultater rapporteres fra tilskuddsmottakere.

Til grunn for denne delen av rapporten ligger til sammen 44 saksframstillinger av innvilgede søknader, og intervju med ett medlem i sametingsrådet og 4 administrativt ansatte i Sametingets språkavdeling.

Av de 44 sakene er 11 tilsagn gitt over Samefolkets fond, 17 tilsagn fra Tilskudd utenfor forvaltningsområdet mens 16 er gitt fra tilskuddsordning innenfor forvaltningsområdet. 4 av sakene er fra lulesamisk område, 13 er fra sørsamisk område og 26 fra nordsamisk område. Tilskuddsmottakerne er både privatpersoner, samiske språksentra, sameforeninger, barnehager (både private og kommunale), grunnskoler og SFO, kommuner, Fylkesmannsembete, lokal kulturforening.

De ulike saksframstillingene som er gjennomgått har også en stor tematisk bredde, fra språkkafe (2 prosjekter), stedsnavn (5), utarbeidelse av hefter, opplæringsplakater eller fagtermer for grunnskolen (4), Språkrøkt, herunder formidling av begreper (3 prosjekter), digitalisering og multimedia (2), marked (1), lekespråk (1), spill (1). Andre prosjekter er språkarbeid i skole og barnehage med både barn, foreldre og ansatte som målgruppe, metodeutvikling i språkopplæring. Noen tilskudd omfatter også flere ulike tiltak i prosjektet. Den største gruppen av tilsagn er rettet inn mot kurs, språkbad og språkveir, for barn, ungdom eller voksne (15 prosjekter). Språkkursene kan være kompetansegivende, det vil si eksamensrettet.

Sametingets saksbehandling er todelt. Etter at søknadsfristen er gått ut, og alle søknadene er kommet inn, blir det lagt en oversikt over alle søknader. Alle søknader blir gjennomgått med hensyn til om de faller innenfor budsjettokumentets prioriteringer for tilskuddsordningene. Søknader som ikke faller inn under disse, blir avslått. Budsjettokumentet blir i intervjuene med informantene fra administrasjonen framholdt som det mest sentrale dokumentet i arbeidet med søknadene, både i denne fasen og når de faglige vurderingene skal gjøres. Søknadene blir underkastet en todelt vurdering, en faglig vurdering og en teknisk vurdering. De faglige vurderingene skal gi en bedømmelse av faglig gjennomførbarhet, faglig kompetanse, eventuelle samarbeidsparter, og om prosjektet bidrar til tilskuddsordningens måloppnåelse. De tekniske vurderingene handler om realismen i budsjett, tidsplan, osv.

I intervju med informanter i Sametinget trekker flere fram at endringen fra Tilskuddsstyre til Sametingsråd som forvaltningsorgan for tilskuddsordningene har vært positiv. Den viktigste endringen har vært at sametingsrådet forholder seg til de vedtatte prioriteringene, sies det. I

Tilskuddsstyret, som var satt sammen av politikere fra Sametingets plenum, kunne man oppleve at de vedtatte prioriteringene eller retningslinjer ble fraveket.

3.1 Trekk ved saksbehandlingen – faglige vurderinger

Innledningsvis vil vi her ta fram to utklipp fra administrasjonens faglige vurderinger, som eksemplifiserer hvordan ulike aspekter kan holdes fram.

Eksempel 1:

"Prosjektet er godt gjennomførbart. [Søker] innehar både faglig og språklig kompetanse og de vil leie inn ressurspersoner etter behov. Søker har tidligere arrangert ulike språkkurs og har erfaring med denne type tiltak. Det er satt opp tre samlinger per halvår, noe som virker som en fornuftig og realistisk framdriftsplan".

Eksempel 2:

"[Søker] sikrer høy kvalitet på språkundervisningen og sørger for samiskspråklige omgivelser og stimulerer til aktiv språkbruk på temakveldene. Ressurslærere er lokale eksperter innen tradisjonsmat. (..) Tilbudet om intensive temakurs i praktisk samisk er et komplement til den teoretiske undervisningen og er med på å motivere språkstudentene til innsats og videre språklæring. Etter respons fra deltakerne ser det ut til at temakursene stimulerer til å søke mer kunnskap om emnet. "

Dette er to eksempler på vurderinger som i korte trekk gir en faglig vurdering av både søker og prosjektets innhold og gjennomførbarhet. Andre eksempler kunne også vært valgt. Men vi finner også at det er store variasjoner med hensyn til hvor konkret de faglige vurderinger av prosjektene er, hva som har blitt vektlagt i skriftlig form for å gi tilsagn om støtte og hvordan det enkelte prosjekt passer inn i prioriteringene. I noen saker er denne vurderingen på noen få linjer mens i andre tilfeller er den på en halv til én side.

Etter vår oppfatning er det ikke nødvendigvis en svakhet at vurderingene varierer i innhold. Det er ikke alle prosjekter som trenger en dyptgående vurdering, noen prosjekter kan sies å være "selvforklarende". For eksempel vil tradisjonelle språkkurs normalt falle innenfor støtteordningene. Og dersom språksentre eller andre utdanningsinstitusjoner står som søkere til slike kurs, så vil det i de fleste tilfellene ikke være påkrevd med en vurdering av søkers gjennomføringsevne.

I noen saksframstillinger framkommer det hvilke konkrete prioriteringspunkter som søknaden faller inn under, i andre er alle prioriteringspunktene nevnt uten at det i saksframstillingen framkommer hvilken prioritering gjeldende søknad faller inn under, og i atter andre nevnes ikke disse punktene i det hele tatt. Når det i innstillingen nevnes konkret hvilke(t) prioriteringspunkt(er) søknaden dekker, så framkommer dette i noen innstillinger i den tekstlige beskrivelsen av prosjektet og i andre under vurderingsdelen. I en liten handfull av innstillinger er det aktuelle prioriteringspunktet lagt inn med en egen deloverskrift:

"Prioriteringer som prosjektet faller inn under". Informantene ved Sametingets administrasjon opplyser at budsjettdokumentet og disse prioriteringene er viktige arbeidsredskap i deres saksbehandling. Gjennom disse prioriteringene kan Sametinget gi klarere retning på hvordan midlene skal bli brukt. Viktigheten av de vedtatte prioriteringspunktene understrekes av alle informantene fra Sametinget, fordi disse punktene forenkler arbeidet med de faglige vurderingene, og gjør at rommet for tolkning, eller "synsing", reduseres.

Det er derfor etter vår vurdering en svakhet ved innstillingene når vurderingene ikke tar med hvilke prioriteringer som søknaden kommer inn under. Om dette skyldes at søker ikke selv oppgir hvilket prioriteringspunkt(er) de oppfatter at søknaden sorterer under, vet vi ikke. Men uansett bør dette tas inn av saksbehandler. Det er gjennom de ulike prioriteringene at støtteordningens målsetting skal operasjonaliseres. Dette er et vurderingsgrunnlag som beslutningstakerne bør ha tilgang til. Dette er også en informasjon fra saksbehandlingen som man i ettertid ikke kan rekonstruere, og en senere gjennomgang av søknadene vil derfor ikke kunne gi et fullgodt bilde av hvilke prioriteringspunkter som dekkes godt og hvilke som ikke dekkes like godt.

Det er også innvilget støtte til prosjekter hvor den direkte koblingen til økt bruk av samisk er uklar. I en søknad om støtte til digitalisering av lydopptak burde det vært tatt inn en vurdering av hvorfor dette prosjektet gis støtte, da digitalisering ikke nødvendigvis fører til økt bruk av samisk. Det framkommer ikke i saksframstillingen om søker har skissert hvordan det digitaliserte materialet i etterkant kunne brukes for å øke bruken av samisk, og det gis heller ikke en vurdering av om og hvordan materialet skal nyttiggjøres i etterkant. Vi tviler ikke på at digitaliseringsarbeidet både er viktig og vil være nyttig, men den faglige begrunnelsen utfra målsettingen om økt bruk av samisk språk mangler. Vi mener derfor at saksframstillingene i større grad bør legge vekt på å få fram hvordan tiltaket bidrar til måloppnåelse.

Det skal imidlertid understrekes at vi i vår gjennomgang har tatt for oss saksframstillinger fra 2007 til og med 2011, og at vi ser en helt klar utvikling fra år til år. I de eldste sakene i vårt materiale kan innstillingene grovt sett deles inn i tre hoveddeler: en tekstlig saksframstilling (inkludert kostnadsoverslag og budsjett), en vurderingsdel hvor den faglige vurderingen framkommer, og vedtak.

Etter vår vurdering kunne innstillingene med fordel ha fulgt en mer standardisert mal. Fra 2009 skjer den en endring i en del av innstillingene, hvor det i noen av innstillingene blir lagt inn deloverskrifter for mål med tiltaket og målgruppe. Dette framkommer også i andre innstillinger, i noen tilfeller i den tekstlige beskrivelsen av prosjektet, i andre tilfeller under vurderingen. Og i noen tilfeller fremkommer det ikke i det hele tatt.

Vi vil derfor foreslå at saksframstillingene bygges opp mer enhetlige, gjerne med deloverskrifter som omhandler:

- Mål med tiltaket
- Målgruppe
- Prioriteringspunktet/-ene som prosjekter faller inn under

Fordelen er at basisinformasjonen dermed framkommer i alle saksframstillingene.

Sametinget har utarbeidet tildelingskriterier, hvor det framkommer hvilke krav som må være oppfylt fra søkers side, og som også danner utgangspunkt for både den faglige og den tekniske vurderingen som gjøres. I tillegg til at søker må utarbeide prosjektbeskrivelse som omtaler resultatmål, målgruppe, gjennomførbarhet, samt ulike tekniske krav som framdriftsplan, budsjett, nødvendige avtaler, osv, så er også likestillingsaspekter en del av kravene.

I budsjettdokumentet fra 2009 finner man for første gang at likestilling nevnes. I tildelingskriteriene for prosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet er det tatt inn følgende formulering under "Tildelingskriterier": "Det er viktig for vurderingen av søknaden at likestillingsperspektivet vurderes. I 2011 er dette endret til: "I søknadene skal det redegjøres for om omsøkte tiltak vil gi ulike konsekvenser for kvinner og for menn".

At det skal framgå av søknaden hvilke konsekvenser tiltaket har for kvinner og menn (budsjettet i 2011), gjenfinnes i begrenset grad i saksframstillingene. I gjennomgangen av søknadene trekkes i mindre grad likestilling fram. Og når det skjer så er det varierende hvor konkret søker eller administrasjonen er med hensyn til å vurdere likestillingsaspekter eller konsekvenser. I et saksframlegg viser administrasjonen til at " Det siste året (..) har [Søker] registrert at flere menn viser interesse for tradisjonell matlaging og deltar på kursene med mat som tema og likestillingsperspektivet blir derfor ivaretatt." I et annet saksframlegg sies det at "Søker legger vekt på kjønnsperspektivet ved valg av tema og ressurspersoner, og ved påmelding/inntak til kurset/språkbadet vil man påse at begge kjønn blir tatt hensyn til."

Heller ikke administrasjonen vurderer likestillingsaspektet systematisk. Men når det skjer så er også deltakelse fra begge kjønn en form for operasjonalisering: "Søker har ikke selv vurdert likestillingsperspektivet, men siden prosjektet vil skape en arena hvor ungdom kan ha nytte av prosjektet, ser Sametinget at likestillingsperspektivet er godt ivaretatt siden Sametinget forutsetter at deltakerne er av begge kjønn". I et annet tilfelle heter det om søker: "De ønsker at både kvinners og menns tradisjonskunnskaper synliggjøres i prosjektet og ønsker derfor både áhkku og áddjá som ressurspersoner i [søkerinstitusjonen]. Ut i fra dette synes Sametingets tilskuddsstyre at likestillingsperspektivet er godt ivaretatt samtidig med at eksemplene i aktiviteter er for begge kjønn."

I intervjuene med informanter på Sametinget, bekreftes inntrykket av at kravet om en redegjørelse for konsekvenser for kvinner og menn er av symbolsk karakter. En av informantene viser til at kvinners og menns rett til like muligheter er regulert i Lov om likestilling. En annen informant opplyser at det i liten grad fokuseres på likestilling, men på om prosjektet har vært godt og innenfor kriteriene for måloppnåelse. Derimot, vises det til,

er alder en variabel som man tar konkret hensyn til og som det legges vekt på i søknadsbehandlingen.

I tillegg til de faglige vurderingene gjør Sametingets administrasjon også vurdering av de mer tekniske sidene av søknaden, både realismen i kostnadsoverslag og finansieringsplan, framdriftsplan, om nødvendige avtaler er lagt ved, osv.

3.2 Trekk ved saksbehandlingen – tekniske vurderinger

Sametinget har fått flere og flere søknader om støtte til språkprosjekter. Dette gjør at presset på midlene øker, og også kvalitativt gode prosjekter risikerer å bli avslått. Flere av informantene fra Sametinget fremhever at man i saksbehandlingen har mulighet til å flytte søknader over på andre ordninger, for eksempel regionalutviklingsmidler, hvor det er mindre press. Det ble også trukket fram at i de tilfellene hvor søknader ikke nødvendigvis kommer inn under prioriteringspunktene, så kan sametingsrådet, dersom prosjektet anses som særlig viktig å få gjennomført, bruke potten med frie midler. Det ble argumentert med at man i dag har bedre oversikt over søknader, og lettere kan være fleksibel med å flytte søknader mellom ulike tilskuddsordninger, enn tidligere da Tilskuddsstyret forvaltet de søkerbaserte midlene.

Det er varierende hvor oversiktlige og informative saksframstillingene er med hensyn til de mer tekniske opplysningene. Fra 2009 er det en del saksframstillinger som innledningsvis har en stikkordsmessig oppramsing av basisinformasjon.

Figur 10: Basisinformasjon i saksframstillinger 2009, 2010, 2011

I 2009 og 2010 var det noen innstillinger som innledningsvis hadde en oversikt over:	I 2011 var det noen innstillinger som hadde innledningsvis hadde en oversikt over:
- søker - beløp - prosent av total kostnadsoverslag - tiltak - organisasjonsnummer - mva - selskapsform - registrert i enhetsregisteret	- søker - beløp - språk - tiltak - kostnadsramme

Om informasjon om organisasjonsnummer og selskapsform er nødvendig informasjon i innstillingen, bør administrasjonen selv vurdere, men den kortfattede informasjonen som framkom i endel av søknadene fra 2011 ga en umiddelbar oversikt over hvem som var søker, hvor stort beløp det ble søkt om, hvilken språkgruppe søknaden omhandlet, hvilke(t) prioriteringspunkt(er) søknaden falt innenfor, og hvilken totale kostnadsramme søker opererte med. Etter vår vurdering vil saksframstillingen med fordel kunne standardiseres med eksempel fra disse innstillingene.

Derimot hadde ingen av innstillingene med en oversikt over søkers tidligere engasjementer, det vil si om søker hadde søkt, og eventuelt fått, innvilget søknader tidligere. Ettersom det

kun gis tilsagn for ett år av gangen, mens søkere kan søke om videreføring av tiltak over flere år, kan det vært en fordel av dette også framkommer i innstillingen.

I evalueringsperioden har administrasjonen endret kravene for å få godkjent administrative utgifter. I den tidlige delen av evalueringsperioden viser saksframstillingene at administrative utgifter som kopiering, porto, telefon, leie av lokaler, osv. ble definert som driftskostnader. Etter hvert har også slike kostnader blitt godkjent etter en vurdering. For eksempel vil kostnader til leie av lokaler neppe være driftskostnader for en søker som kun har et kontorlokale. Her kan imidlertid intervjumateriale i administrasjonen tyde på at man ennå har en vei å gå for å få likeartet oppfatning om slike utgifter. Etter vår oppfatning er det imidlertid urimelig dersom direkte kostnader knyttet til administrering av utgifter ikke regnes som støtteberettigede kostnader. En reduksjon av budsjettet på disse postene kan få som konsekvens at egenandelen må justeres opp, med derpåfølgende risiko for at gjennomføringen av prosjektet blir skadelidende.

I evalueringsperioden har også vilkårene for tilsagn utviklet seg. I 2008 var vilkårene listet opp i 7-8 korte punkter. I 2011 var antallet punkter fordoblet, og også blitt mer omfattende. Dette er en naturlig konsekvens av erfaringer, men også av at kriteriene for Samefolkets fond i 2011 er slått sammen med tilskuddsordningene innenfor og utenfor forvaltningsområdet. I tillegg er også kostnadsoverslag og finanseringsplan lagt med i vedtakene fra 2011. Dette siste er en forbedring, og en nødvendig informasjon for søker, særlig i de tilfellene hvor godkjente kostnader er blitt endret eller tilsagnsbeløpet ikke sammenfaller med søknadsbeløpet.

En sentral del av en gjennomgang av støtteordningens måloppnåelse, er prosjektenes sluttrapporter. Mange av prosjektene som fikk tilskudd i 2011 er fortsatt ikke avsluttet, men det foreligger allikevel såpass mange rapporter blant de 44 sakene som vi har fått oversendt, at det er mulig å gi en vurdering av disse.

3.3 Sluttrapportering fra tilsagnsmottakere

For at tilskuddsmottaker skal få utbetalt tilskudd over 50 000 må det leveres inn en sluttrapport. Sametinget har et standardisert skjema for vurdering av sluttrapporten, "Vurdering av utbetalingsvilkår", hvor det kontrolleres aktivt for budsjett og forbruk, aktivitetsplan, at regnskap er revisorbehandlet, og lignende tekniske krav. I tillegg blir det sjekket hvem som har skrevet under. Formen på rapporteringen av måloppnåelse er imidlertid ikke standardisert.

Dette kan handle om at prosjektene er svært ulike. Noen prosjekter har som konkret mål å skape noe håndfast, for eksempel brettspill eller innsamling av stedsnavn. I andre prosjekter, for eksempel språkarenaer, kan være mer utfordrende å rapportere resultater fra. Om tiltaket for eksempel er å avholde språkkafe en gang i måneden, så kan antall deltakere telles, men utover dette kan resultatmåling være en utfordring. Det forhindrer imidlertid ikke at det i sluttrapporten bør tilstrebes i sterkere grad å drøfte prosjektets resultat opp

mot målsettingen som framkommer i søknaden. I noen rapporter gis det en beskrivelse av prosjektdeltakernes (kursdeltakernes) vurdering av tiltaket. Dette bør det i større grad legges vekt på. I tiltak hvor det er flere deltakere, herunder kurs, bør det framkomme hvor mange som deltok ved oppstart og hvor mange som eventuelt falt fra i løpet av gjennomføringsperioden. Slik kvantifisering av tiltak er ikke alltid mulig, det er ikke alle prosjekter som lar seg kvantifisere, men det bør allikevel tilstrebes å gi en vurdering av måloppnåelse og språkutvikling.

Noen rapporter er på én side, andre er på flere. I noen rapporter beskrives aktiviteter som er gjennomført, mer utførlig, i andre er dette rapportert som gjennomført etter planen. Aktiviteter blir også mer eller mindre utførlig beskrevet. Men dersom disse sluttrapportene skal kunne anvendes til noe mer enn kun en bekreftelse på at prosjektet er avsluttet, bør erfaringer fra prosjektarbeidet knyttes opp mot prosjektets planlagte faglige innhold.

At rapportene allikevel oppleves som svært nyttige framkommer i flere av intervjuene med tilskuddsmottakere; å skrive rapporten er i seg selv en læringsprosess om egne prosjekter. For andre, som har mange lignende prosjekter, oppleves dette derimot som mer en tidstyv. To av sametingsinformantene viser til at det er et element av læring knyttet til rapportene, ved at "rapportene forteller om prioriteringene treffer eller ikke". Sametinget bruker imidlertid ikke rapportene på en systematisk og målrettet måte i sitt videre arbeid. Og resultatene som framkommer i rapportene rapporteres heller ikke tilbake til det politiske beslutningsnivået. Det betyr at man i sametingssystemet har fokuset rettet mot prosessen knyttet til saksbehandling av søknader og utbetaling av tilskudd. Dette kan tyde på at sluttrapporten er en formalsak, hvor det primære kravet er at en skriftlig rapport må leveres. Dette kan sies å bli bekreftet i intervju med informanter i Sametinget som opplyser at de har egne skjema når sluttrapportering skal sjekkes. Disse skjemaene har aktiv sjekk for de tekniske sidene ved sluttrapporten, men går ikke inn i de tekstlige sluttrapportene.

Til forskjell fra terminologiarbeid og stedsnavnsarbeid stilles det i øvrige prosjekter ikke krav om publisering eller formidling av resultat. Det kan tenkes at ikke alle prosjekter har like stort potensialet for publisering, men uansett er her et uutnyttet rom for formidling av resultat. Dette må selvfølgelig være målrettet, og må skje etter en vurdering av hensikt. I intervju sier samtidig en informant fra Sametinget at Sametinget er veldig opptatt av at prosjekter som får tilsagn skal gjøre resultater tilgjengelig, de skal komme den øvrige befolkning til nytte. Av denne grunnen kunne man ha forventet at formidling var et prioritert område for Sametinget. Særlig siden formidling av resultater blant annet kan ha som effekt at flere ser direkte resultater av virksomheten, og at flere får innsyn i hvordan de søkerbaserte språkmidlene i Sametingets budsjett kommer til nytte i samfunnet. For prosjektsøkere kan andres erfaring bidra til å videreutvikle egne prosjekter. Erfaringer som gjøres lokalt i små prosjekter, lokalisert ut over hele landet, er vanskelig for andre å lære av dersom resultater ikke spres.

3.4 Oppsummering

I dette deltapitlet har vi sett nærmere på Sametingets søknadsbehandling. Gjennomgangen av et knippe saksframstillinger og sluttrapporter viser at det har skjedd en utvikling i saksbehandlingen av søknader. Sametinget har allikevel ennå et stykke å gå på å standardisere saksframstillingene, slik at det er mulig å hente ut sammenlignbar informasjon fra innstillingene.

Etter vår oppfatning bør innstillingene også konkretisere hvilke(n) prioritering(er) som de ulike prosjektene vurderes å falle inn under. Ettersom målet med tilskuddsordningene er såpass generell og altomfattende (Flere brukere av samisk språk) er det desto viktigere at vedtakene forankres tydelig i de vedtatte prioriteringspunktene.

Sluttrapportene som tilsagnsmottakere sender inn, er i varierende grad informative med hensyn til prosjektets gjennomføring. Etter vår oppfatning har Sametinget her ubrukt mulighet til å etablere ny kunnskap i forbindelse med sine tilskuddsordninger. En målrettet bruk av sluttrapportene vil kunne gi nye muligheter for læring. Et minimumskrav bør være at de sluttrapportene, og de prosjekteresultatene, som uansett blir lagt ut på tilskuddsmottakers hjemmeside, eller på annen måte blir publisert av tilskuddsmottaker, også blir formidlet på nettsteder hvor flere på ulike kanter av landet kan få tilgang til disse.

4 Tilskuddsmottakernes erfaringer med de søkerbaserte språktilskuddene.

Dette kapitlet vil belyse tilskuddsordningene til språkprosjekter ut fra tilskuddsmottakernes erfaringer med dem. I teksten vil vi i utgangspunktet ikke skille mellom de tre ordningene, men behandle dem under ett så langt det er mulig. Der det er påkrevd å skille mellom ordningene, vil det framgå av teksten. Et formelt skille finnes ut fra om tiltaket har et nedslagsfelt innenfor eller utenfor forvaltningsområdet. Dette skiller er imidlertid ikke absolutt. I perioden har eksempelvis Snåsa og Lavangen kommune blitt med i språkforvaltningsområdet. Dette gjør at disse to kommunene figurerer med tilsagn i alle tre tilskuddsordningene. Også andre mottakere har vært engasjert i prosjekter både innenfor og utenfor⁶. Dermed er det ikke bare mange som har mottatt støtte over to ordninger, men også noen som har erfaring fra alle tre. Et generelt trekk er imidlertid at tilsagnsmottakerne ikke skiller mellom de tre støtteordningene i intervjuer.

Formålet med dette kapitlet er å få fram hvordan informantene forholder seg til Sametingets språkpolitikk og tilskuddsordningenes prioriteringer, slik de framkommer i Sametingets budsjett og utlysning av tilskuddsordning. Sametingets prioriteringer ble i evalueringsperioden vedtatt i det årlige budsjettdokumentet. I dette delkapitlet vil vi belyse hvordan ulike aspekter ved tilskuddsordningene oppleves av tilsagnsmottakerne. Dette gjelder alt fra utlysning og informasjon, budsjettrutiner og rapportering, vurderinger og evalueringer av prosjekter og kriterier for måloppnåelse.

Oppfatninger om og erfaringer med de tre tilskuddsordningene avhenger av hvor ofte en tilskuddsmottaker har søkt og mottatt tilskudd og hvor "ferske" erfaringene deres er. Eksempelvis har alle språksentrene som mottar grunntilskudd fra Sametinget blitt intervjuet. Flesteparten av disse har en omfattende prosjektvirksomhet, hvor Sametingets søkerbaserte språktilskudd utgjør en betydelig del av prosjektporteføljen. I andre enden har vi informanter som kun har én enkeltstående erfaring med språkprosjekttilskudd (skole, kommune), og kanskje til og med bare denne ene erfaringen med prosjektsøking i det hele og store (enkeltperson, forening). Disse har naturlig nok et mindre grunnlag for å si noe om ordningene som sådann, men det er viktig å få med deres erfaringer nettopp fordi de ikke har en form for rutinisert søkerkompetanse eller et institusjonelt blikk på tilskuddsutlysninger og søknadsprosesser.

⁶ I gjennomgangen av prosjekter kom vi over et prosjekt fra 2008 hvor tilsagnet er gitt over tilskuddsordningen utenfor språkforvaltningsområdet, på tross av at søker er lokalisert i en forvaltningskommune og tiltaket ble gjennomført i samme kommune. Om det er flere slike tilfeller vet vi ikke, da vi ikke har foretatt en systematisk gjennomgang av alle tilsagn som er gitt.

4.1 Informasjon og kontakt

Utllysning av tilskuddene skjer på Sametingets hjemmeside. Sametinget lyser også tilskuddene ut i en felles avisannonse for de ulike tilskuddsordningene.

I hvilken grad informasjon om støtteordningen når ut til potensielle søkere har vi ikke data på. Men informantene deler seg i to hovedgrupper når det gjelder å finne fram til de søkerbaserte støtteordningene for samisk språk. På den ene siden er det de som har god oversikt over utlysningene, vet når de kommer, kjenner til budsjettdokumentet og orienterer seg tidlig om hvilke prioriteringer som framkommer der. Dette gjelder særlig språksentrene, men også en del andre samiske institusjoner. På den andre siden finner man de mer sporadiske søkerne. Her blir det mer tilfeldig når og hvordan de har funnet fram til ordningen.

Flere er inne på at Sametingets hjemmesider har blitt bedre de siste årene og at det nå er lettere å vinne fram til relevante ordninger, men det kan nok ennå være litt vanskelig for de som er noe på siden av samiske miljøer. Fra en sameforening sørpå kom det tilsvarende et ønske om at Sametinget kanskje kunne være mer oppsøkende med informasjon om muligheter siden de selv som sameforening var veldig utenfor miljøet og derfor var lite orientert. Uten personer i ulike etater rundt seg, er det mye informasjon andre kan snappe opp, men ikke de. Informanter blant tilskuddsmottakere bekrefter at nærhet til samiske institusjoner, og kjennskap til det som rører seg på Sametinget, gjør det lettere å vite hva som skjer og å ta kontakt med relevante personer ved behov. En informant foreslo at Sametinget kunne bli mer proaktive ved å henvende seg til kommuner som har glemt at de har samiske innbyggere slik at de kanskje kunne få øynene opp begynne å gjøre noe.

En informant oppga – og da med referanse til alle Sametingets tilskuddsordninger - at det kan oppfattes som litt "skummelt" å søke, at noen ser ut til å tro at man må være same for å søke på Sametingets ordninger, eller tror at en søknad oppfattes som at man tilkjennegir en samiskhet. Et relatert poeng kom fra en annen informant som oppfattet seg som en søker «utenfra», hvor deres virksomhet hadde hatt to språkprosjekter finansiert av Sametinget. Det ene prosjektet var svært vellykket mens det andre ikke var fullt ut så vellykket. Utfordringene var knyttet til å få innpass i det samiske miljøet og å få tak i den påkrevde kompetansen og kapasiteten til å gjennomføre prosjektet. Mens prosjektet som ble vellykket var initiert fra samisk hold, var det andre initiert «utenfra». Erfaringen var ifølge informanten at det ikke er tilstrekkelig å ha ideen og finansieringen, man må også ha en «fot innenfor».

En erfaren søker poengterte at tidspunktet fra utlysning av tilskudd til frist for levering av søknad var veldig knapp, og ikke ville holde for å utvikle prosjekt om en ikke alt hadde orientert seg i budsjettdokumentet. Denne muligheten var det en del som ikke kjente til, mens andre fortalte at de hadde funnet ut av det etter hvert.

En informant fra oppvekstsektoren fortalte at søknaden ble sendt fordi en forelder hadde oversikt over Sametingets utlysninger og så muligheter for institusjonen. Vedkommende

mente at uten aktive foreldre som tipser om hvilke muligheter som finnes, så kan det være litt vanskelig å orientere seg. I dette tilfelle var forelderen også engasjert i søknadsskriving og hadde kontakt med Sametinget i søkerperioden. Blant privatpersoner eller private foretak var det noen som hadde fått hjelp av familie eller slekt med en fot innenfor systemet. Disse hadde informasjon om at det var mulig å søke og hadde hjulpet til med søknadsprosessen.

De aller fleste informantene har positive tilbakemeldinger på Sametingets daglige forvaltning av midlene. Søknadsskjemaet er enkelt å forholde seg til og vedtaket kommer i rimelig tid etter søknadsfrist. Det rapporteres generelt sett om greie søknadsrutiner, og at det er enkelt å få veiledning og oppfølging om det skulle være nødvendig. Det var flere av informantene som understreket at de ikke opplevde Sametinget som for byråkratisk, noe som også samsvarer med de funn som er framkommet i tidligere evalueringer av Sametingets forvaltning av støtteordninger (Nygaard og Skålnes 2007, Nygaard og Josefsen 2010).

4.2 Syn på Sametingets språkpolitikk og prioriteringene i tilskuddsordningene.

Informantene på brukersiden er i det store og hele positive til Sametingets språksatsning, og de mener at denne har blitt mer synlig etter at Sametinget fikk en egen språkavdeling. De fleste mener det er riktig at Sametinget knytter prioriteringer til sine utlysninger av språkprosjektmidler, og blant dem som følger med oppleves Sametingets satsningsområder som relevante og i tråd med behov i det samiske samfunn. Med årlige prioriteringer oppgir informanter at en da kan satse innen ulike felt og derigjennom endre seg i takt med endringene som skjer i det samiske samfunn.

Informanter viste til at prioriteringene (se vedlegg 1) var mer spesifikke tidligere, mens de i dag er av en mer generell karakter. En fordel med relativt åpne prioriteringer er i følge en informant at det gjør det lettere å tilpasse språkarbeidet til lokale behov. Andre kommenterte at mer spesifikke prioriteringer kunne bidra til å få i gang prosjekter på felt der lite var gjort. Vi fikk imidlertid referert eksempler på at igangsetting av slike kunne være krevende blant annet fordi prosjektbaserte tiltak først og fremst retter seg mot å gjennomføre tiltak heller enn å gjøre det grunnarbeidet som kan være nødvendig for å kunne utarbeide gode tiltak tilpasset bestemte målgrupper. Mer spissede prioriteringer kunne også gjøre det vanskelig å få gang gode tiltak som det på et gitt tidspunkt kunne la seg gjennomføre, men som det ville bli vanskelig å gjøre senere. Som eksempler kan nevnes mulighetene for Interreg prosjekt, eller terminologiarbeid som er avhengig av eldre informanter som ikke nødvendigvis vil kunne bidra om et par år når prioriteringene kanskje ville passe bedre.

I følge et informantutsagn vil støtte til samme type prosjekter år etter år være bortkastede ressurser. Argumentasjonen går ut på at det er endringer i prioriteringene og kravet om nye søknader hvert år som bidrar til at søkere utarbeider nye prosjekter fra år til år, og dermed også får prøvd ut nye temaer og nye arbeidsmåter. I tillegg må søkere være årvåken og endringsvillig, noe som kan virke stimulerende. Det vises i denne sammenheng til at

prosjekter på lengre sikt kan danne grunnlag for faste ordninger som for eksempler samiskspråklig avdeling i barnehage, samiskspråklig klasse eller samiskspråklige ansatte på SFO. Ideelt sett kan prosjekt nettopp være en måte å få i gang viktig aktivitet som etter hvert kan inngå som del av ordinære oppgaver.

Mange informanter var imidlertid opptatte av å få fram at kortvarige og relativt små prosjekter kanskje førte til nyskaping, men at dagens finansieringsmuligheter gjør det svært vanskelig å videreføre vellykkede prosjekter. Dette poenget ble i særlig tatt opp av de samiske språksentrene som i stor grad baserer sin aktivitet søkerbaserte prosjektmidler. De uttrykte frustrasjon over at det ikke alltid var mulig å søke om midler til samme prosjekt flere ganger slik at de i stedet for å videreføre noe som de mente fungerte bra, stadig måtte finne på noe nytt. Dette gjaldt imidlertid i mindre grad ordinære språkkurs for voksne, hvor det samme kurset kunne få innvilget midler inntil tre år på rad, men da på bakgrunn av årlige søknader. Og søkerne har ingen garanti for at de får innvilget tilskudd for mer enn ett år, selv om de i prosjektsøknaden skisserer aktiviteter i en tidsplan som går utover dette ene året. Det betyr at søkere – også de med kvalitativt gode søknader – øker mulighetene for å få tilskudd dersom de fornyer seg.

Poenget med å ha prioriterte satsningsområder for de ulike tilskuddsordningene er naturlig nok å påvirke språkarbeidet som utføres. Informantene ble derfor også spurt om hvordan de forholder seg til prioriteringene. En generell tendens er at søkere som søker sjelden, i liten grad opplyser at de forsøkte å tilpasse seg disse prioriteringene; de hadde et prosjekt, sendte en søknad, og kom innenfor ordningen. Søkere som søker ofte og arbeider med det samiske språket som en sentral del av sin virksomhet, herunder særlig språksentrene, orienterer seg derimot tidlig med hensyn til budsjettdokumentet og setter seg inn i prioriteringene for ulike tilskuddsordninger. Som regel vil en prosjektsøknad være et resultat av en sammenstilling mellom Sametingets årlige prioriteringer og prosjektideer som er aktuelle for søkeren. Kanskje flere kan oppleve det på samme måte som den informanten ved et språksenter som mente behovene i deres område var så store og på alle felt, slik at det alltid var lett å jobbe innenfor de årlige prioriteringene. En kommentar gikk ut på at prioriteringene kunne virke berikende på prosjektideer ved at en kunne ha en god idé, men se nye muligheter for gjennomføring ved å vri aktiviteten mot prioriteringene. En annen informant viste imidlertid til at hun hadde et godt prosjekt med stor relevans for språket, men som hun mente neppe ville nå opp med dagens prioriteringer. Hun mente at en liten åpen pott kunne være en måte å beholde strategiske prioriteringer uten å stenge ute alternativer som også kan være gode.

Forholdet mellom språk og kultur eller språkets rolle i tiltak ble også tatt opp. Flere informanter mente at Sametinget burde hatt et mer dynamisk og fleksibelt syn på språktiltak. Musikk og kulturskolearbeid kunne for eksempel støttes fordi dette kan handle om språk. Informanter hos Sametinget peker derimot på at Sametinget har tilskuddsmidler til kultur som kan benyttes for slike prosjekter hvor språk er en del av kulturprosjektet.

Andre tilskuddsmottakere var da også enige i dette standpunktet og pekte på viktigheten av å holde språkmidlene adskilt, fordi språkaspektet står i fare for å falle i bakgrunnen dersom det kombineres med andre ordninger/prioriteringer. De ser det som avgjørende at Sametinget i 2011 strammet inn på hva som kunne defineres som språkprosjekter, for slik og i enda sterkere grad rette disse midlene inn mot styrking og bygging av det samiske språket.

Dette medførte at for eksempel luhkakurs med innebygd læring av samiske termer for dette, ble nedprioritert. En informant ønsker å kritisere dette spesielt og uttrykker bekymring over at det samiske språket er i ferd med å bli et byråkratisk og akademisk språk, og i ferd med å forsvinne som et hverdagsspråk. Av den grunn vurderer informanten det som viktig å støtte grasrotprosjekter hvor overføring av samisk tradisjonskunnskap er en viktig del, nettopp gjennom prosjekter som sy-kurs ol. Språksentre rapporterte også at en del målgrupper var vanskelige å nå gjennom mer ordinære språkkurs, men at alternative opplegg knyttet til aktiviteter kunne appellere og bidra til språklæring/språkbruk. Fra Sametingets informanter ble det lagt vekt på at selv om man har fått en sterkere prioritering av språkkursene, så legges det vekt på å være fleksible og ta hensyn til at språkets posisjon i ulike regioner er svært ulikt.

4.3 Koordinering mellom tilskuddsordninger

Sametinget ønsker også å være fleksible ved at de ser søknader på prosjektmidler på tvers av de ulike støtteordningene de forvalter. Informanter fra Sametinget viser til at dersom de får inn søknader som kan passe bedre inn under andre støtteordninger, så forsøker de å flytte søknader framfor å avslå dem. Dette kan til dels sies å bli bekreftet av søkere som uttrykker at de er litt forvirret over hvilke støtteordninger de egentlig har fått støtte fra. Der hvor søkerne oppfatter at Sametinget "roter", kan like gjerne tolkes som at Sametinget er fleksibel i sin stønadsforvaltning. I så måte virker det også hensiktsmessig å slå ulike språkprosjektmidlene sammen⁷. På den annen side kom det fram en viss engstelse for at sammenslåingen kunne gå på bekostning av innsats utenfor språkforvaltningsområdet, ikke minst fordi disse ikke hadde tilgang til tospråklighetsmidler som egeninnsats. Flere av informantene mente at de ulike ordningene ikke burde slås sammen, at det var en fordel å kunne søke fra flere tilskuddsordninger. Dette ble begrunnet med et inntrykk av at det settes et slags tak for antall søknader en kan få innvilget innenfor en spesiell søknadsordning. Dette gjaldt ikke de to ordningene Innenfor og utenfor forvaltningsområdet, hvor ingen kan søke på begge ordningen. Derimot fikk Samefolkets fond fra og med 2011 de samme prioriteringer som disse to andre støtteordningene (se vedlegg 1). Slik sett har det i realiteten allerede skjedd en sammenslåing.

Gjennom evalueringen er det blitt tydelig at informantene satte pris på at en søknad som kanskje ikke falt helt inn under prioriteringene for språkmidler kunne bli overført til

⁷ I 2011 var Samefolkets fond slått sammen med de to tilskuddsordningen innenfor og utenfor.

kulturminnemidler, eller motsatt. Dette var det imidlertid informanter som ikke kjente til, og som derfor så på det som problematisk at det ikke skjedde. Noen informanter mente det var greit å orientere seg mellom de ulike støtteordningene og se dem i sammenheng, mens andre klaget på at disse ikke var godt nok samordnet med hensyn til prosedyrer. Kritikken var nokså skarp fra noen og gikk på forhold som hva som kunne inkluderes i budsjettet til søknaden, tidshorisont og rapportering.

Dette bringer oss over til informantenes syn på noen av de vilkårene som ligger i de formelle bestemmelsene for de tre tilskuddsordningene, i første omgang den øvre grensen for støtte, og tidsbegrensningen i forhold til bruk.

4.4 Tids- og beløpsbegrensninger

I årene 2009 og 2010 var det ingen øvre grense for tilsagnsbeløp. Dette ble gjeninnført i 2011. Sametingets informanter sier at ordningen med en øvre grense for tilsagn kom fordi det ble flere og flere søkere som søkte om høye støttebeløp, såpass høye at dersom de skulle fått innvilget sine prosjekter i sin helhet så ville kun noen få prosjekter fått støtte. For at midlene skulle kunne nyttiggjøres av flere, valgte man derfor å sette en øvre grense. En informant hos Sametinget mener at prosjekter med maksimalt kr 300 000 gir mer resultat enn om man velger å kjøre noen få store prosjekter. Vedkommende begrunner det med at prosjektene gir aktivitet i mange lokalsamfunn, og viser til at for eksempel språksentre kan kjøre kompetansegivende kurs lokalt slik at folk ikke trenger å reise til Kautokeino for å lære samisk.

Flere søkerinformanter gir derimot uttrykk for at dette blir for smått, særlig de som har flere prosjekter, slik språksentrene har. Den øvre grensen gjør at de til tider deler opp det som egentlig er ett prosjekt til to prosjekter som for eksempel ett for å utvikle kursmaterieell og ett for å gjennomføre kurset. Det pekes på beløpsgrensen bidrar til at de som har flere prosjekter hvert år må bruke mye tid og ressurser på søknadsskriving og rapportering, og hvert prosjekt skal også ha eget prosjektrekskap. Har de i tillegg flere finansieringskilder på prosjektene, så har gjerne hver finansieringskilde sine egne rutiner og krav til rapporteringsform og tidspunkt.

En søkerinformant opplyser at det er en nedre grense for hvor små tilsagnsbeløp de søker på. Og dersom søknadsbeløpet reduseres, så ble det uttrykt at "prosjektmidler under 50000 tar vi ikke mot – da går vinninga opp i spinninga". Dette har sin årsak i at selv små prosjekter er krevende både å administrere og å gjennomføre. Utsagnet støttes av en annen informant som mener at det bør tilrettelegges for en pott til mindre prosjekter, under 50 000, med lettere og mindre søknadsrutiner og rapporteringsrutiner. Slik det er organisert i dag, er det ikke lønnsomt å søke om midler til såpass små prosjekter. Flere informanter trekker også fram at de ønsker økt fokus på prosjektenes kvalitet, og at de anser satsningen på mange og små prosjekter for å gå på bekostning av kvalitet.

Mange av informantene peker også på at den øvre beløpsgrensen, kombinert med at tilsagnet er tidsmessig begrenset til ett år, gir liten forutsigbarhet. Når prosjektene blir såpass små og med korte tidshorisonter, blir det vanskelig å planlegge langsiktig, lyse ut stillinger og å beholde kompetanse.

Når prosjektstøtten gis i mai søknadsåret, så må tiltaket være ferdigstilt i løpet av året etter. Det kan søkes om utsettelse. Denne tidsmessige begrensningen trekkes fram som en utfordring og et problem av mange av informantene. I utgangspunktet gjør dette at prosjektene blir planlagt innenfor en begrenset tidsramme. De kan planlegges med en lengre tidsplan, men søker er ikke garantert å få ytterligere finansiering påfølgende år. En informant opplyser at de har søkt på prosjekt med en tidsplan over flere år, fordi de fikk signaler om at de måtte søke hvert år, og at de derfor kunne få de to resterende årene også. Erfaringen var at det ble innvilget tilskudd for det første og andre året, men at det ble avslag det tredje året. Dette gjør at tiltakshavere ikke kan planlegge langsiktig, verken med hensyn til prosjekt eller med hensyn til personale.

Fra informanthold på Sametinget vises det til at de ikke har mulighet til å lyse ut midler for flere år framover. Sametingets budsjettbehandling gjelder kun for budsjettåret. Det betyr at Sametinget ikke kan binde opp budsjettene for påfølgende år gjennom allerede gitte tilsagn.

For institusjoner som jobber daglig med språk, herunder språksentrene, er den korte horisonten et problem når det gjelder å rekruttere og beholde personale med god språkkompetanse. Språkprosjektene krever høy samiskspråklig kompetanse og det er et stort behov for denne kompetansen. Konsekvensene er at det blir hard konkurranse mellom institusjoner og ulike aktører om språkkompetente medarbeidere, en i utgangspunktet begrenset ressurs. Korttidsansettelser gjør ikke prosjektarbeid attraktivt nok, og det pekes på at det er vanskelig å finne språkmedarbeidere som kan ha en tidshorizont på oppdragene på kun ett år av gangen. Noen språksentre har likevel valgt å tilsette prosjektmedarbeidere i fast stilling, men de mener at de da påtar seg en for stor og ikke minst unødvendig risiko gitt at behovene for tiltak ikke vil opphøre. Mangel på kontinuitet betyr også at kompetanse som bygges opp via et prosjekt ofte ikke forblir i organisasjonen fordi personen som har jobbet med prosjektet ikke får fast tilsetting, eller nytt prosjekt i tide til at de blir. Kompetente prosjektmedarbeidere finner slike betingelser u hensiktsmessige, og søker seg til jobber og oppgaver med mulighet for en lengre tidshorizont.

Dette kan også ha konsekvenser for gjennomføringen av prosjektet. I tilfeller der prosjektet er initiert av personer som selv har kompetansen og ønsket om å arbeide med prosjekter er situasjonen lettere. Mer utfordrende kan det være dersom prosjekteier må leie inn noen til å gjennomføre prosjektet. Kort tidshorizont på prosjekter kan også være utfordrende dersom det oppstår uventede hindringer underveis i gjennomføringen, slik som sykdom eller likende. Det blir nærmest umulig å finne en erstatter til disse. En informant fra en institusjon som til daglig arbeider med språket forteller imidlertid at de ved slike tilfeller har kunnet løse problemet med å omorganisere arbeidet og kompetansebruken intern i

organisasjonen/institusjonen ved å leie inn noen til å utføre administrative oppgaver mens de selv gjennomførte prosjektet. Dette vil ikke alltid være mulig, og det ble også fortalt om tilfeller der penger har måttet bli sendt tilbake til Sametinget.

På den annen side er tilskuddsmottakerne gjennomgående veldig fornøyde med den fleksibiliteten Sametinget viser i situasjoner der de trenger å utsette prosjekt eller å forlenge prosjektperioden. Likevel mente hoveddelen av informantene at det bør gis rom for å gi tilskudd for flere år av gangen, for eksempel over 2-3 år. Lengere prosjektperioder vil kunne sikre kontinuitet i de samiskspråklige aktivitetene. Ofte er det slik at det søkes om midler til samme prosjekt flere år på rad. Det kunne vært spart en god del ressurser på søknadsprosessen dersom de fikk bevilget midler for mer enn ett år av gangen⁸. Med liten mulighet for omgjøring av finansiering fra prosjektbasert til fast, gjør begrensningen at språksentre må utvikle nye prosjekt i stedet for å videreføre noe som har vist seg vellykket. Manglende forutsigbarhet betyr for enkelte søkere også stopp i gjennomføringen og dermed kontinuiteten i prosjektet. Dette gjelder spesielt for de som ikke har reservemidler å ta av.

4.5 Likestilling og kjønn

I 2009 ble likestilling tatt inn som et punkt i tildelingskriteriene for språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet. I tildelingskriteriene for 2009 og 2010: "Det er viktig for vurderingen av søknaden at likestillingsperspektivet vurderes". I 2011 var dette forandret til: "I søknadene **skal** (vår utheving) det redegjøres for om omsøkte tiltak vil gi ulike konsekvenser for kvinner og for menn". For tildelinger fra Samefolkets fond til språkprosjekter var ikke likestilling eller kjønn satt opp som et vurderingspunkt fram til og med 2010, men siden tildelingskriteriene for dette fondet fra 2011 var de samme som for språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet var dette også et relevant punkt å ta med i disse søknadene.

De færreste av informantene oppga at de så spesielt på likestilling eller kjønnsaspekter i prosjektene. Mange hevder at dette ikke er relevant for prosjektet, andre viser til at tiltaket er både for kvinner og menn, eller at de som jobber med prosjektet er både kvinner og menn. Heller ikke informanter i sametingsadministrasjonen oppgir at dette er et aspekt som fremheves eller vektlegges i saksbehandlingen på en systematisk måte.

Flere informanter var imidlertid inne på at språkarbeid er et felt dominert av kvinner. Selv om det varierte noe fra institusjon til institusjon, var det flere som mente det var lettere å rekruttere kvinner til språkarbeid enn menn. Det kom dessuten fram at kvinner er mye mer tilbøyelige til å delta på tradisjonelle språkkurs. Noen steder kunne dette til en viss grad forklares ved at menn kunne være opptatte i reindrifta og ikke kunne møte regelmessig på kurs. Det ble videre vist til erfaringer med at menn lettere kunne nås når språk ble koplet til

⁸ Her bør det nevnes at Sametinget i budsjettet for 2013 etablert et foreløpig utviklingstilskudd for samiske språksentre (Sametingets budsjettdokument 2013).

et annet interessefelt, akkurat som rekruttering av menn kunne være lettere på fagfelt som historie og næring. Således er det også vanligere at menn er involverte i terminologi og stedsnavnsarbeid.

En informant er bekymret for at de ikke greier å fange opp unge samiske menn med språkprosjektene, og at det samiske samfunn derfor ikke får utnyttet den ressursen disse utgjør. En annen informant mener problemet til en viss grad er at gutter ofte avslutter samiskopplæringen før jentene fordi flere følger yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående skole.

Heller ikke informanter fra Sametinget var spesielt bevisst på likestillingshensyn i prosjektsøknadene. Inntrykket er at informantene ikke hadde tenkt på dette i språkprosjektsammenheng. Det ble gitt uttrykk for at fokuset i all hovedsak var på om prosjektet kom innenfor Sametingets prioriteringspunkter og kriterier for søknader, og om tiltaket var kvalitativt godt.

Erfaringer med kjønnsforskjeller i rekruttering til språkarbeid og til språktiltak tilsier at likestillingsperspektivet er relevant. Samtidig er det ikke til å stikke under en stol at kjønn ikke alltid er et veldig relevant tema innen språkprosjektene. I forhold til kjønnsbalansen blant prosjektmedarbeidere var tilsagnsmottakere heller ikke i en situasjon der de kunne ta hensyn til kjønn ved ansettelse. Mange ønsket en bedre kjønnsbalanse, men mangel på folk med kompetanse gjorde at det å få tak i kvalifiserte personer var krevende nok. Vi vil stille spørsmålsteget ved om kravet om at det *skal* utarbeides en beskrivelse av konsekvenser for menn og kvinner i alle prosjektsøknader er hensiktsmessig. Derimot bør det stå i søknadsskjemaet, slik at søkerne eventuelt kan skrive dersom likestilling *ikke* er relevant.

4.6 Tidsfrister og rapportering

Tildeling av prosjektmidler skjer etter søknad, med søknadsfrist 1. mars hvert år. Sakene behandles i mai av Sametingsrådet. Informanter mener saksbehandlingstiden har gått ned og at dette er svært positivt. Selv om mange informanter synes ting fungerer bra, er det også noen som framhever det som problematisk at de ikke får oversikt over finansiering av årets prosjekter før nærmere sommeren. Dette gjelder institusjoner som er avhengige av språkprosjektmidler for sin virksomhet. I noen tilfeller fører sein avklaring til at informasjon om tilbud kommer for seint ut og dette kan gå på bekostning antall brukere eller at oppstart av tiltak kommer vel seint ut på høsten. Det framkommer også et ønske om større samordning mellom Sametingets tilskudd til språkprosjekter og fylkeskommunenes tospråklighetsmidler. Det vises til at fylkeskommunen lyser ut midler på høsten slik at avklaring av fellesfinansiering kommer veldig seint, særlig sett i lys av at prosjektene har en kort tidshorisont.

Selv etter at Sametingsrådet har behandlet søknadene og en søker kan ha mottatt signaler om at et prosjekt er innvilget, kan det ta tid før søker mottar tilsagnsbrevet. Vi ble i fortalt om et tilfelle der søkeren ikke tok risikoen ved å gi en prosjektarbeider videre ansettelse før

formalitetene var i orden. Den aktuelle medarbeideren som skulle videreføre noe som var påbegynt året før, kunne ikke vente og takket heller ja til et annet tilbud. Dermed ble det en uheldig stopp i arbeidet i påvente av nyrekruttering.

Etter at tilsagnsbrevet er mottatt, må tilskuddsmottaker i løpet av 5 uker bekrefte at tilsagnet tas imot. Prosjektet må starte opp i budsjettåret, og avsluttes i løpet av 2 år fra tilsagnsbrevet er mottatt. Det gis kun tilsagn som binder opp inneværende budsjettår, det vil si for ett år, men midlene kan overføres til påfølgende år. Flere av informantene sier seg fornøyd med at Sametinget viser fleksibilitet ved å utsette prosjektfristene. Usikkerhet med hensyn til om prosjekter innvilges eller ikke, gjør også at en del institusjoner søker på flere prosjekter enn de vil kunne ha kapasitet til å gjennomføre. Dersom flere prosjekt får tilsagn, kan de få bemanningsproblemer. Det er da viktig å kunne få utsatt prosjekt slik at de likevel kan gjennomføre dem. Tilsvarende gir det større mulighet for å få gjennomført prosjekter dersom det skulle oppstå uforventede hindringer underveis. Flere informanter mente at prosedyrene rundt slike omdisponeringer var veldig greie og ble raskt avklart. En uerfaren tilsagnsmottaker hadde derimot kommet opp i problemer pga. manglende kjennskap til denne type regelverk. Denne type mottakere bør nok følges litt bedre opp fra Sametingets selv om storparten av mottakerne er relativt profesjonelle.

Andre informanter mente derimot at saksbehandlingstiden kan bli for lang når det viser seg at prosjekter som har fått tilsagn, må revideres. Dette er særlig et problem dersom det er andre samarbeidsparter involvert i prosjektet og disse også må gå og vente, eller dersom det er et prosjekt det haster å komme i gang med.

Her er det to motstridende oppfatninger som kommer fram. Det kan tenkes at dette skyldes reelle erfaringer som er gjort. En forvaltning er satt sammen av mennesker med ulik forvaltningsadferd. Det kan derfor tenkes at slike søknader om justering hos én saksbehandler kan bli liggende lengre enn hos en annen, altså at saksbehandlingstiden kan variere fra den ene saksbehandleren til den neste. Eller rett og slett ulik arbeidspress, at andre og mer presserende oppgaver må prioriteres.

Når det gjelder budsjettet, så refererte flere informanter til frustrasjon i forbindelse med at Sametinget ikke innvilget hele budsjettet de hadde søkt om. Noen mente en kunne søke om fullfinansiering, mens andre mente det var nødvendig å sette inn en egenandel. Slike ulike oppfatninger hang trolig sammen med definisjonen av administrative kostnader, eller driftsutgifter og visse endringer i Sametingets praksis.

I kostnadsoverslaget framkommer alle kostnader ved selve prosjektet. Det er uklart om administrative kostnader skal ses på som ordinære driftskostnader for søker, eller om dette er støtteberettigede kostnader knyttet til prosjektets gjennomføring. Der det har vært kjent hvilke deler av kostnadsoverslaget Sametinget ikke godkjenner, forteller en informant at det ofte er driftsmidler som strykes. I dialog med Sametinget fikk de imidlertid kostnadene godkjent, når de forklarte Sametinget at det dreide seg om driftsmidler direkte knyttet til

prosjektet, slik som eksempelvis leie av lokaler osv. Det var helt avgjørende for dem å få disse utgiftene dekket for å kunne realisere prosjektet. Poenget er ifølge informanten at det har betydning for hva postene i kostnadsoverslaget blir kalt. Når søker lager budsjett ønsker de for å spare ressurser å gjøre det som kompatibelt som mulig med deres eget totalregnskap, men for å vise at utgiftene er støtteberettigede må disse spesifiseres nærmere overfor Sametinget.

For institusjoner som i stor grad lever av prosjektmidler, for eksempel språksentre utenfor forvaltningsområdet, er det problematisk ikke å kunne beregne en overhead eller administrative utgifter inn i budsjettet. Å søke på prosjekt, administrere og rapportere tar tid og binder opp personale. Grunnfinansieringen til samiske språksentre går i stor grad til å dekke en stilling som utfører disse oppgavene. Fra sentrenes side synes dette å være en uheldig bruk av ressurser og språkpersonell, og de etterlyser derfor en bedre grunnfinansiering og mulighet til mer permanente tiltak. (Se Evaluering av samiske språksentre 2012). Alle tilskuddsmottakere har slike administrative kostnader, men det er nok ulik praksis i forhold til hvorvidt eller hvordan de synliggjøres som egenandel i søknader.

Her opplyser flere av informantene ved Sametinget at denne strenge praksisen er man i ferd med å gå bort fra, at det har skjedd en endring i forvaltningspraksis på dette punktet. I henhold til informantinformasjon begrunnes denne endringen i det urimelige i at administrasjonskostnader som kan knyttes direkte til prosjekt, skal dekkes inn over ordinær drift. Dette kan gjelde slike kostnader som leie av lokale, trykking, telefon, osv. Dette er en vanskelig balansegang i lys av at Sametinget kutte i budsjett der ordinære driftskostnader er lagt inn i kostnadsoversikten. Dette er ikke støtteberettigede kostnader. I alle tilfeller er det viktig for søker å få vite *hvilke kostnadsposter* Sametinget har kuttet eller redusert. Tidligere kunne søknadsbeløpet være redusert i vedtaket, uten at søker fikk vite hvilke budsjettposter som eventuelt ikke var godkjent. Her har Sametinget imidlertid blitt flinkere til å informere om godkjent budsjett i vedtaksbrevet. Mottakere kan likevel oppleve det som problematisk når prosjekter blir kraftig redusert slik at de må redusere den tiltenkte aktiviteten. Det går ut over prosjektets kvalitet og videreformidling, samtidig som tilsagnsmottaker ofte prøver å kompensere ved å øke egen innsats. Blant de mer sporadiske søkerne oppgis det ofte at de ikke forsto hvor mye arbeid et prosjekt ville medføre, og også mer profesjonelle tilsagnsmottakere oppgir at prosjekt ofte gjennomføres med mye personlig egeninnsats. De mener imidlertid at de i lengden ikke kan basere seg på dette.

Ifølge noen av informantene, kan utbetalingen av tilskuddet noen ganger ta lang tid. Her er det flere informanter, uten en større institusjon i ryggen som kan forskuttere kostnader, som viser til at dette kan medføre likviditetsproblem. Prosjekter i regi av kommuner har eksempelvis ikke dette problemet. Festivaler, private organisasjoner og institusjoner, og privatpersoner, vil imidlertid kunne oppleve dette som et problem. Et lite poeng Sametinget kan bite seg merke i, er at regnskapsavdelingen hos offentlige mottakere ikke alltid kjenner

så godt til ulike søknader kommunen kan ha sendt inn. Når tilsagn om midler sendes ut/pengene sendes, vil det derfor være fint om navnet på prosjektet kan framkomme.

Når det gjelder oppfølging og rapportering underveis i prosjektperioden er det noe informantene har litt ulike erfaringer med. Mens enkelte ikke har hatt noe form for oppfølging, har andre hatt underveis rapportering. En av informantene som var relativt ny i «gamet» i oppstarten av prosjektet, tror de hadde hatt bruk for mer oppfølging fra Sametingets sin side, mens andre mer rutinerne tilsagnsmottakere ønsker å arbeide med prosjektet i fred. En av informantene påpeker at det er viktig å ha en balanse i Sametingets forhold til tilskuddsmottakerne. Dersom det blir for mye oppfølging og rapportering kan dette oppleves som negativt og kontrollerende.

Informantene er gjennomgående positive til kravet om rapportering. Det blir vist til at å skrive rapport gir anledning til å summere opp hva man har gjort, og man kan dermed få øye på læringsaspekter ved prosjektet som er gjennomført. En slik tilbakeskuende aktivitet framheves som bra både med hensyn til å reflektere over hva man har fått ut av prosjektet, hva man ikke har oppnådd, og eventuelt om man bør utarbeide et videreføringsprosjekt. For dem med mange prosjekter oppleves imidlertid rapportering som mer byråkratisk enn faglig interessant. Noen ganger virker det også kunstig å skille ulike prosjekt, tiltak og aktiviteter fra hverandre da de kan flyte i hverandre. Det anerkjennes imidlertid som svært positivt at Sametinget har gode rutiner for å sikre at prosjekt blir gjennomført og penger brukt på det de skal, men mange små prosjekt medfører at for mye tid går bort til rapportering samtidig som tiltakene heller ikke blir sett i sammenheng.

Dette gjelder også i forhold til revisjon som må gjøres på enkeltprosjekt i stedet for på mer helhetlig aktivitet der dette er aktuelt. Noen informanter i offentlig sektor opplever det også som litt tungvint å måtte søke ekstern revisorbehandling når øvrig aktivitet revisorbehandles samlet. Andre informanter lurer på hvorfor grensen for krav om revisorbehandling er satt lavere for språkprosjekter enn for andre typer prosjekter Sametinget gir tilskudd til. Samlet sett er det stor oppslutning om behovet for denne type kontroll, men mange mener det blir i meste laget administrasjon slik systemet nå praktiseres.

Det legges altså ned mye arbeid i rapportskriving. Mange informanter mener imidlertid at Sametinget først og fremst bruker rapportene for å sikre at prosjekter er gjennomført i henhold til reglement, mens potensialet i forhold til å spre informasjon og erfaringer i liten grad utnyttes. Informantene oppgir at Sametinget kan be om presiseringer i regnskap eller annet formalia, men at de i svært liten grad får mer faglige tilbakemeldinger. Som regel får de beskjed om at prosjektrapporten er godkjent slik at prosjektmidlene kan utbetales. Rapportene forteller imidlertid om det enkelte prosjekts grad av vellykkethet og måloppnåelse. Noen av rapportene legges ut på prosjekteiers egne hjemmesider, men det finnes ingen systematisk oversikt over hvilke rapporter som er gjort offentlige av prosjekteier. En informant fra oppvekstsektoren mente at det burde være mulig at slike

prosjektrapporter kunne legges ut på www.ovttas.no, i alle fall hvis de uansett er lagt ut på egen hjemmeside.

I terminologi- og stedsnavnprosjekter der Sametinget har hatt ansvaret for å godkjenne de nye termene forteller en informant at prosessen ofte stoppet opp etter at prosjekresultatene er levert Sametinget. Av den grunn hender det at det går lang tid mellom endt prosjektperiode og publisering av prosjekresultatene. Samlet sett kommer det altså fram en del forslag til at rapporteringsarbeidet kan komme mer til nytte for allmenheten eller andre som arbeider med liknende type prosjekter, samtidig som mange mener ting fungerer greit som de er.

Et av formålene med rapporteringen på prosjekt er at Sametinget skal kunne vurdere hvorvidt språkprosjektmidler brukes på en fornuftig måte. Rapportene utgjør derfor en av flere kilder for å avdekke behov for nye prioriteringer i tilskuddsordningene. I det følgende vil vi se litt nærmere på hvordan tilskuddsmottakerne selv evaluerer sine prosjekt, noe som så danner grunnlaget for Sametingets vurdering av egen måloppnåelse.

4.7 Måloppnåelse i prosjekter

Generelt er det slik at å få støtte til tiltak i noen tilfeller kan være et supplement til en virksomhet som uansett ville kommet i gang. I andre tilfeller er det planlagte tiltaket helt avhengig av ekstern støtte. Et stort flertall av våre informanter forteller at uten Sametingets støtte ville tiltaket ikke kommet i gang. Noen få forteller at tiltaket ville blitt startet opp, men at omfang og innhold ville ha blitt redusert kraftig. Alle informantene gir uttrykk for at støtten er helt nødvendig.

For å si noe om måloppnåelse med de søkerbaserte tilskuddene, må man ta utgangspunkt i hvordan tilsagnsmottakerne selv vurderer måloppnåelsen med prosjektene sine. I prosjekter som går over kort tid vil en vurdering av måloppnåelse være en utfordring dersom denne vurderingen skal gå utover det som gjelder vurdering knyttet til selve gjennomføringen av prosjektet. Flere av informantene stiller spørsmål ved muligheten til å måle effekten av prosjekt. En informant ga uttrykk for at det er greit å vurdere måloppnåelse med hensyn til gjennomføring, men det er vanskelig å måle resultatet. Vedkommende sa at de kan fortelle hva de gjorde, hvilke tiltak, og deres vurderinger av at tiltaket var veldig bra. Å kjenne til et resultat vil også være avhengig av å kjenne til brukergrupper og hvem som er målet for prosjektet. En annen sier at prosjektmidler er viktig fordi man blir veldig fokusert. Og man får nye muligheter som man ellers ikke har, for eksempel til å leie inn ressurspersoner, dra på ekskursionsjoner, osv. Midlene gir en ny giv og et løft i språkarbeidet.

Men samtidig er det ikke stilt krav fra Sametinget om hva de ønsker å få av egevaluering i de tekstlige rapportene. Det er overlatt til tilskuddsmottakerne å skrive dette utfra hva de selv mener er relevant. Informasjonsverdien for Sametinget, og læringspotensialet for Sametinget, kan derfor bli variabel. Det framkommer ingen steder, i betingelsene for tilskudd, hva Sametinget ønsker å få "målt" i sluttrapportene.

En alternativ målestokk for å måle resultatet er slik en informant sa det: "Alternativet er at dersom man ikke hadde hatt prosjektstøtte så hadde vi ikke kunne ha gjennomført disse prosjektene". Slik sett er resultatet gitt – uten tilskuddsmidler ville ikke tiltaket blitt gjennomført. Man kan videre spørre seg hvordan språksituasjonen ville vært rundt om i ulike lokalmiljø dersom språkprosjektmidler ikke hadde blitt tildelt. I stedet for en revitalisering, ville en nok i mange tilfeller hatt en ganske tydelig negativ utvikling. Spørsmålet må dermed heller bli hvorvidt midlene er brukt slik at en har fått mest mulig ut av dem.

I forhold til språkkurs opplyses det som oftest fra informanthold at arrangørene benytter seg av muntlige evalueringer der man spør deltakerne hvordan kurset var, hva som fungerte og hva som kunne vært gjort annerledes. Ofte foregår slik evaluering også underveis. I tillegg kan man kvantifisere mål ved å telle antall deltakere, hvor mange som avla eksamen på eksamensgivende kurs, hvor mange som eventuelt i etterkant går videre til andre språkkurs eller inn i utdanningssystemet. Det ble pekt på at et tegn på at man har lyktes godt, kan være om folk kommer tilbake på andre kurs. Samtidig kan sammenlikninger av antall deltakere ikke brukes som et tilstrekkelig mål på hvor vellykket eller bra et språkkurs er. Det er store variasjoner mellom ulike lokalmiljø med hensyn til potensielle deltakere, språksituasjonen lokalt, og ikke minst holdninger og følelser knyttet til språk. Å få noen få gjennom et kurs ett sted kan være en større bragd enn å få et mye større antall gjennom et annet sted. Samtidig er det jo alltid bra med stor oppslutning rundt et tiltak, slik dårlig oppslutning alltid må tas på alvor.

En del andre typer tiltak kan det være enklere å kvantifisere. En kan for eksempel telle antall registrerte stedsnavn eller telle antall nyutviklede begreper innenfor terminologiarbeid, men også her vil resultatene måtte sees i lys av utgangspunktet. En mer langsiktig effekt når det gjelder denne type tiltak er å se på i hvilken grad den utviklede terminologien eller de registrerte stedsnavnene kommer i bruk. I så måte kan det også være utenforstående faktorer som spiller inn, uten at dette betyr at prosjektarbeidet var mindre viktig. En informant viser til nedslående erfaringer i forbindelse med et stedsnavnsprosjekt fra egen region. Et utvalg hadde anmodet kommuner om å vedta skrivemåten på samiske stedsnavn, men ingen ville vedta dem og noen ville ikke engang behandle saken i kommunestyrene. En negativ sideeffekt var at det i tillegg ble negative avisoppslag og påfølgende diskusjoner på nettsteder.

En informant mente at det er såpass små forhold at det ikke er et poeng å ha skriftlig evaluering, fordi man uansett vet hvem som skriver hva. Et annet element er om det vil være riktig ressursbruk å etablere større evalueringssystemer, at en muntlig evaluering som nedtegnes av eksempelvis prosjektleder kan være vel så bra som virkemiddel for læring.

Et mer diffust, men ikke mindre viktig av den grunn, er at Sametingets tilskudd bidrar til bevisstgjøring av språkbruk. Dette er imidlertid en effekt som må vedlikeholdes, og da er man over på skillet mellom korttids- og langtidseffekter. Utskifting av personale eller mangel på institusjonalisering av prosjektresultat kan gjøre at effektene kun er av kort varighet.

Hvilke langtidseffekter som kommer ut av språkprosjektene kan være vanskeligere å få grep om. En informant fortalte for eksempel om et prosjekt der ulike forhold gjorde at den språklige utviklingen i målgruppen ikke var helt som ønsket, men prosjektet hadde likevel ført til en ny bevissthet og interesse som hvis det ble fulgt opp ville kunne danne grunnlag for videre språkarbeid.

En av informantene hadde en mer overordnet vurdering av effektmåling av språkprosjektene. Vedkommende viste til at språkarbeid og språkbygging tar lang tid, mens det ikke kan forventes å kunne måle langtidseffekter av prosjekter, generelt sett. Å kreve stor måloppnåelse av små prosjekter med kort varighet er ikke realistisk, her er det selve prosessen som er målet, ble det framholdt. Som eksempel viste informanten til at på kurs om sjøsamisk kultur og på samiske ord man bruker når man fisker torsk i fjorden, så kan man måle på hvilke målbare aktiviteter som ble gjennomført prosjektperioden, og ikke at man om fem år kan spørre prosjektdeltakere om hva "høtt"⁹ heter på samisk. Så lenge man kan si at det er prosessen – at man har gjort de tingene man har planlagt – da er det lett å måle.

En forutsetning for å kunne snakke om langsiktige effekter er å rekruttere språkpersonell med høy formell kompetanse. Det vanskeligiggjøres i dag med kortere prosjekter på rundt ett års varighet. Prosjektarbeid gir ikke kontinuitet i språkarbeidet, er argumentasjonen fra en av informantene. Informanten argumenter videre med at for å få kontinuitet er man avhengig av å følge opp etter endt prosjektperiode. Det må komme nye eller likende prosjekter som fanger opp de brukergruppene, for eksempel nye språkbærere, som et prosjekt har frembrakt. Dersom målet er at man skal ha flere samiskspråklige, da må man være tøffere. Man må ha samiskspråklige barnehager hvor "den tapte generasjonen" kan plassere sine barn for å lære samisk, og en samisk skole som de kan gå videre til. I det lange løp er spørsmålet, hevder denne informanten: hvordan motivere foreldre til å lære barn samisk? Det må være arbeidsplasser, en merverdi i å sette barna i samisk barnehage og i samisk skole. Vedkommende mente at Sametinget bør ha et generasjonsperspektiv på sitt språkarbeid, at årlige prosjekter gir for lite igjen.

Andre informanter var også opptatt av negative konsekvenser at å ha for små prosjekter og for lite forutsigbarhet med hensyn til å kunne engasjere ressurspersoner og jobbe med en lengre tidshorison. Resultatet er at særlig språksentrene – som jobber med språk hver dag – ikke får tid og ressurser til å drive med grunnarbeid, metodeutvikling eller kompetanseheving overfor prosjektmedarbeidere. Utviklingsarbeidet blir skadelidende når drifta i så stor grad bygger på prosjektarbeid. Dette betyr ikke at en prosjektbasert tilnærming helt bør forlates da vi har sett eksempler på at midlene har blitt brukt til gode tiltak av mottakere som ellers ikke vil kunne få finansiering til gode tiltak som beriker helhetsbildet i språkarbeidet.

⁹ fiskeredskap som består av et kortere eller lengre skaft med en stor metallkrok uten mothake i den ene enden til å løfte fisken over ripa med (Store norske leksikon, <http://snl.no/h%C3%B8tt>)

5 Oppsummerende analyse og forslag til tiltak

Vår hovedkonklusjon er at Sametingets søkerbaserte tilskuddsordning for samisk språket er en velfungerende ordning, som gjennom mål, prioriteringer og disponering av tilskuddsmidlene støtter opp om samisk språkarbeid. Etter vår oppfatning fungerer språktilskuddene som en "gjødsling" som fører til en underskog av språkarbeid. Sett i et større samfunnsperspektiv fungerer denne underskogen i tett samspill med både andre språktiltak og den samiske språkpolitikken som Sametinget og regjeringen fører. Etter vår oppfatning har ordningen sin styrke i at den søkes underlagt en sakte endring og tilpasning til erfaringer og ny kunnskap om behov og virkning av gitte prosjekter. Denne endringsvilligheten synes etter vår oppfatning å bidra til nyskaping og nytenkning, og til å stimulere til utviklingsarbeid utover de konkrete prosjektene.

5.1 Støtteordningens bidrag til å øke og styrke bruken av samisk språk

Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger for samisk språk har hatt svært ambisiøse målsettinger i evalueringsperioden. I tillegg har de også endret seg i løpet av perioden. Mens ordningenes mål i 2009, 2010 og 2011 har hatt et formålspreg, hadde de i de to årene før vært mer konkret på terminologi, stedsnavn, barn og unge. Men også mellom 2010 og 2011 endret målet for ordningen seg noe, fra "Flere brukere av samisk språk" til "Styrke og øke bruken av samisk språk". At målene endrer seg underveis er en utfordring i seg selv. Samtidig er dette ambisiøse målsettinger for en tilskuddsordning. Hovedmålet for Sametingets språkpolitikk sett under ett er å øke antallet brukere av samisk språk. Slik sett er det en utfordring i evalueringssammenheng å si noe om måloppnåelse i de søkerbaserte tilskuddsordningene sammenlignet med Sametingets tospråklighetstilskudd og andre tilskudd som Sametinget forvalter, Sametinget språkpolitikk generelt, og også Sametingets politikk på andre sektorer som har betydning for styring av samisk språk, herunder opplæringspolitikk.

Eksempler på dette kan hentes fra to medieoppslag; et som omhandlet opprettelsen av samiskespråklige mentorer for språkelever i skolen¹⁰ og et som omhandlet utvikling av mobil-apps for samiske stedsnavn¹¹. Det er ikke gitt at disse prosjektene hadde kommet i gang uten at initiativtakerne også hadde hatt andre prosjekter som ble finansiert over tilskuddsordningen. Gáisi språksenter i Tromsø har nemlig et engasjement i begge disse prosjektene. Dette språksenteret er også blant de topp-seks tilskuddsmottakere som har mottatt flest tilskudd over denne søkerbaserte støtteordningen til samisk språk.

¹⁰ http://www.nrk.no/kanal/nrk_sapmi/samegillii/1.1087288

¹¹ http://nrk.no/kanal/nrk_sapmi/1.8862238

Søkerbaserte tilskudd til språkprosjekt har stor betydning selv om øvre tilsagnsbeløp (pr 2011) kan synes å være lavt. Støtten er et bidrag som gjør det mulig for institusjoner, organisasjoner og privatpersoner å igangsette prosjekt som er med på å styrke og utvikle de samiske språkene. Denne rapporten har påvist at midlene kan være et viktig bidrag til at søkere og initiativtakere stimuleres til å være kreative med hensyn på å fremme nye initiativ. Samtidig er det viktig å understreke at tilskuddsmottakere med stor prosjektportefølje også har behov for tid, rom og ressurser til å drive utviklingsarbeid og mer langsiktige språkaktiviteter. Fordelen med prosjektstøtten er at den stimulerer til aktivitet der folk bor, og dermed også er tilpasset lokale behov og utfordringer.

Støtteordningene gir støtte både til samiske arenaer og treffplasser hvor samisk kan brukes, og til mer håndfaste prosjekter. Terminologiutvikling og stedsnavnsinnsamling er to eksempler. Utvikling av studiemateriell, spill og samiske kalendre, er andre. Mange av prosjektene bidrar til gode rammebetingelser for språklæring og –utvikling.

At støtteordningen er et viktig bidrag for styring av samisk språk, betyr imidlertid ikke at ordningen ikke har forbedringspunkter, eller elementer som kan fremheves ytterligere. Nedenfor vil vi derfor drøfte og analysere sentrale sider ved støtteordningen basert på intervjuene vi har gjennomført med tilsagnsmottakere og forvaltere av tilskuddsordningene på Sametinget, samt det som er kommet fram gjennom skriftlig materiale og kvantitative sammenstillinger av fordeling av midlene. Avslutningsvis vil vi komme med noen konkrete anbefalinger til forbedringer.

Nedenfor vil vi gi vår analyse av disse dataene og gjennom dette komme med forslag til tiltak for forbedringer. I starten på dette avsluttende kapitlet vil vi drøfte sørsamisk og lulesamisk i tilskuddsordningene. Deretter kommer en drøfting av språksentrene, før vi søker å besvare spørsmålene som var satt opp innledningsvis i denne evalueringen.

5.2 Lule- og sørsamisk i tilskuddsordningene

Språksituasjonen er som kjent svært forskjellig for nord- lule- og sør-samisk, samt innad avhengig av beliggenhet. Det har vært en satsning fra Sametinget på sør- og lulesamisk språk som særlig sørsamiske informanter har henvist til som svært betydningsfull. Slik sett har prioriteringen av sør- og lulesamisk i de søkerbaserte tilskuddsordningene for samisk språk vært viktige.

Samtidig har det kommet fram en viss usikkerhet i forhold til hva som vil skje i framtiden hvis denne satsningen faller bort. I så måte ble det poengtert at sammenslåingen av midlene til innenfor og utenfor språkforvaltningsområde ikke måtte føre til en nedprioritering av tiltak utenfor siden mulighetene til andre finansieringskilder der er nærmest fraværende. Det ble også vektlagt behov for relativt åpne prioriteringer som gjør det mulig å søke midler ut fra lokale behov. Dette fremheves nok fra sørsamisk hold, ut fra en opplevelse av å befinner seg langt fra og i en helt annen kontekst enn dem som er i nord, der flertallet av de som utformer og implementerer sametingets politikk befinner seg.

Fra lulesamisk hold ble det påpekt at Sametinget i større grad enn tilfellet er nå må forholde seg til et mål om likeverdighet heller enn likhet. Når støtte til samiske barnehager er lik i hele landet, får lule- og sørsamiske barn en dårligere start på språkopplæringen enn nordsamiske barn der språkstøtten ellers i samfunnet er sterkere (dette kan også gjelde for en del nordsamiske områder i og Nordland, Troms og Finnmark). Det vises også til at om det ikke hadde vært for tilskuddsordningene så hadde mange av prosjektene i lule- og sørsamiske områder ikke kommet i gang. Det understrekes for eksempel at voksenopplæring er viktig i lulesamisk område hvor det er en foreldregenerasjon som har mistet språket. Slik opplæring må tilpasses lokale forhold og blant annet forholde seg til særskilte utfordringer som språkarbeid i dette området står overfor.

Det lille og konsentrert lulesamisk miljøet ønsker også forståelse for at de må ta seg av alt lulesamisk språkarbeid. De kan ikke som andre språksentre gjøre noe selv og dra nytte av at andre sentre gjør en stor innsats på andre områder. Vi har sett at antall innvilgede prosjekter til lulesamiske språktiltak er lavere enn for sørsamisk, og antall ulike mottakere er svært lav. Dette er en utfordring som Sametinget må forholde seg til.

Vi vil derfor anbefale at prioriteringen av sørsamiske og lulesamiske prosjekter videreføres, slik at gode prosjekter rettet mot disse to språkene får støtte og kan bidra til en videre revitalisering av disse.

Pitesamisk og østsamisk er ikke representert i vårt materiale, med ett unntak. I Sametingets språkmelding sak 50/12 går det fram at det er behov for å kartlegge og dokumentere dagens forhold for disse to språkene. Mangelen på søknader med et pitesamisk (ett prosjekt har vært rettet mot pitesamisk, jf note 3 side 19) og østsamisk nedslagfelt er en utfordring som det haster med å gripe tak i og det haster med å sette i gang tiltak. De søkerbaserte språktilskuddene er slik sett en mulighet for relevante aktører. Det er en realitet at disse to språkgruppene er forsvinnende små i Norge, noe som gjør at tilgangen på ressurspersoner er tilsvarende liten. Det er allikevel et par institusjoner som kan ta et slikt ansvar. Sametinget peker i sin språkmelding på Duoddará ráffe i pitesamisk område, Østsamisk museum i østsamisk område. I tillegg kommer lokale sameforeninger, som har en etterspurt kulturell og språklig kompetanse. Det kan også tenkes at andre aktører kan bidra i et slikt arbeid.

5.3 Språksentrene

Språksentrene er samiske nøkkelinstitusjoner for samisk språkarbeid. For språksentrene er språkkursene hjørnesteinen i virksomheten, "uansett hva man ellers utvikler, så vil språkkursene være helt sentrale", slik en informant formulerte det. Språksentrene har en jobb å gjøre med å stimulere samer til å lære samisk, eller lære mer samisk. Alle kan i prinsippet klare seg med norsk, men det ligger en identitetsmessig egeninteresse i å lære språket som språksentrene og andre må stimulere gjennom å tilbys kurs.

En utfordring vi har belyst er at Sametinget kun støtter spesifikke kurs over en kortere periode, det vil si ett år samt tilleggsfinansiering ett eller to år til. Deretter må kursopplegget

endres for å få ny støtte. På den ene siden stimulerer dette til nytenkning. På den andre siden kan det hende at kurs som er vellykkede ikke kan videreføres. Behovet for og hele tiden finne på noe nytt, gjør at man taper kontinuiteten. Dette gjelder også for tiltak som utvikling av språkarenaer, språkreir for ungdom osv. Det er lenge før slike tiltak blir overflødige og større driftssikkerhet trenger ikke komme på bekostning av kontinuerlig utviklingsarbeid knyttet til slike aktiviteter.

Funnene i denne evalueringen stemmer overens med funnene i Evaluering av grunntilskudd til samiske språksentre fra 2012 (Nygaard m.fl 2012). Språksentrene bruker uforholdsmessig mye til på søknadsskriving, rapportering og administrasjon. Siden språkkurs er en hovedoppgave for språksentrene, kom det fram forslag om at Sametinget heller burde gi språksentrene et oppdragsdokument der disse og eventuelt andre tiltak lå innbakt. En kunne da også frigjøre ressurser til utviklingsarbeid som kunne bidra til at en kan nå flere og få bedre tilpassede kurs og andre tiltak på sikt.

Språksentre utgjør også ofte en av få offentlige språkarenaer hvor samisk kan høres og snakkes. Her kan folk bruke språket på en trygg arena, få en "vi"-følelse, knytte kontakter og treffe andre samer. Alt dette har en positiv effekt med hensyn til holdningen til språket (ref. evaluering språksentrene). Fordelen med et økt grunntilskudd til språksentrene og en mer langsiktig og samlet type oppdragsvirksomhet vil være at sentrene kan bygge opp en større og mer stabil grunnbemanning. En vil lettere kunne beholde læring fra tidligere prosjekter/aktiviteter, inkludert søker- og prosjektlederkompetanse, og drive en mer bevisst kompetanseheving slik at fagmiljøene kan styrkes.

Samtidig vil det alltid være behov for søkerbaserte tilskuddsordninger som kan sikre fleksibilitet og nyskaping og ikke minst muligheten til å hente inn spisskompetanse som det alltid vil være bruk for hvis man skal kunne beholde en bred og god tilnærming til måter å fremme språket på.

For institusjoner som i stor grad lever av språkarbeid medfører altså ordningen med søkerbasert prosjektfinansiering og lav øvre grense på tilskuddene mye byråkrati knyttet til søknadsarbeid, regnskap og rapportering på prosjekt. Det har også en negativ effekt på rekruttering, kompetansebygging og kontinuitet i arbeidet. I forhold til rapportering kan det også være vanskelig å skille effekten av ulike prosjekt, tiltak og aktiviteter da de lett flyter i hverandre enten de alle finansieres via språkprosjektmidler, eller til dels også via andre midler.

Selv om erfaringene i seg selv med de søkerbaserte språkprosjektmidlene og Sametingets drift av disse er positive, så tyder mye på at midlene som kanaliseres gjennom språksentrene kan utnyttes bedre. Større grunntilskudd eller annen langsiktig finansiering må imidlertid ikke forhindre en videre tett oppfølging og styring fra Sametingets side. Informanter foreslår samarbeidsavtaler mellom språksentrene og Sametinget og slike vil kunne følges opp ved hjelp av årlige kontaktmøter med språksentrene der man i fellesskap kan diskutere tiltak,

behov og erfaringer slik at Sametinget kan legge hensiktsmessige føringer for videre satsning.

5.4 Likestilling

Vi velger å ta for oss likestilling som et eget tema i denne delen av rapporten. Det gjør vi fordi Sametinget krever at søkere skal redegjøre for dette i søknaden. I søknadsskjemaet er et egen del satt av til en beskrivelse av dette. På tross av at det formelle kravet er sterkt kan vi ikke finne at likestilling vektlegges i noen særlig grad i saksbehandlingen eller er spesielt framtrædende i flertallet av prosjektene. Det viser seg at alder er en langt viktigere variabel når prosjekter skal vurderes. Prosjekter rettet mot barn, voksne, eldre og prosjekter som har et generasjonsoverskridende perspektiv er langt mer synlige i de finansierte prosjektene. Er det hensiktsmessig å stille et krav om at alle søkere *skal* redegjøre for kjønnsaspekter når det i saksbehandlingen ikke tas med i vurderingen. Også i tidligere evalueringer har likestillings- og kjønnsaspekter i Sametingets tilskuddsordninger blitt vurdert. I evalueringen av Samisk utviklingsfond ble det pekt på at det ikke var satt opp konkrete delmål eller operasjonelle likestillingstiltak (Nygaard og Skålnes 2007).

Dersom kravet om at søkere skal gi en redegjørelse for hvilken betydning tiltaket har for kvinner og menn skal opprettholdes, bør Sametinget konkretisere hva dette vil innebære i søknadssammenheng. Handler det for eksempel om at prosjekter som har betydning for begge kjønn, vil bli særlig prioritert?

5.5 Har virkemiddelbruken vært i tråd med tilskuddsordningens målsettinger?

Tilskuddsordningen mål er som nevnt ovenfor svært generell og vidtfavnende. Målsettingene er imidlertid blitt operasjonalisert i årlige prioriteringer. Disse er mer konkrete og viser seg å fungere, både som signal ut til potensielle søkere om hvilke hovedområder Sametinget ønsker å satse på i budsjettåret, og også veiledende for saksbehandlingen. Det er imidlertid ikke definert kvantifiserbare resultatmål for disse prioriteringene. Vi vil anbefale at Sametinget *vurderer* om det er hensiktsmessig å formulere ut slike målbare krav for sin forvaltning. En slik kvantifisering kan ta utgangspunkt i Sametingets egne formuleringer i budsjettet, og definere antall eller prosent for måloppnåelse med hensyn til eksempelvis:

- ✓ antall igangsatte prosjekter
- ✓ antall gjennomførte prosjekter

Med en begrenset tilskuddspott å fordele, er det ikke hensiktsmessig å sette målet for antall (igangsatte) prosjekter for høyt. En slik *kvantifisering* av prosjekter gir også signal om i hvilken grad Sametinget skal informere offensivt. Det er nemlig ikke poeng å informere om

tilskuddsordningen til potensielt nye søkere, dersom presset på tilskuddsordningen allerede er stort. Avslagsprosenten som framkommer i kapittel 2.1 kan tyde på dette.

Å definere et mål på antall gjennomførte prosjekter, forutsetter at Sametinget har en strategi på størrelsen på prosjektene som støttes. Å prioritere prosjekter over kr. 50 000 kan innebære at aktører med lav likviditetsevne – eksempelvis privatpersoner og sameforeninger – ikke makter å forskuttere utgifter. Slike valg må også ses opp mot hvilke type prosjekter Sametinget ønsker å prioritere. Privatpersoner og sameforeninger kan besitte kunnskap og kompetanse som kan passe særlig godt i prosjekter som stimulere til å etablere samiske arenaer.

En indikasjon på at virkemiddelbruken har vært i tråd med tilskuddsordningens målsettinger, er bredden på tilsagnenes spredning på søkere. Vårt tallmateriale (kapittel 3) viser en god bredde, både geografisk og fra mange og ulike miljøer, noe som tyder på at ordningen oppfattes som relevant for aktører som jobber med samisk språk.

I mangel på kvantifiserte mål for støtteordningen har evalueringen av måloppnåelsen tatt utgangspunkt i Sametingets prioriteringspunkter. Etter vår oppfatning fungerer prioriteringene i budsjettdokumentene som en «bestilling» fra Sametinget på prosjekter som ut fra et overordnet samisk samfunnsperspektiv anses for å være betydningsfulle i få igangsatt. Vi vil anbefale at antallet prioriteringer pr år ikke økes. For vide eller for mange prioriteringer kan gjøre at ordningen blir mindre målrettet. Samtidig viser evalueringen av tilskuddsordningen er fleksibel, det vil si at prioriteringene endres årlig med utgangspunkt i de erfaringer tidligere tilskuddsår gir. Der er derfor et læringselement i forvaltningen av tilskuddsmidlene, noe som gjør at nye prioriteringer blir tatt inn, mens andre tas ut. Vår evaluering viser at de prosjektene som har fått tilskudd faller inn under de prioriteringene som Sametinget har gjort i sine budsjettdokumenter.

Det anbefales at tilskuddsordningen i hovedsak prioriterer språktiltak, og at kulturtiltak med mindre innslag av språklæring i større grad kanaliseres til kulturtilskuddsordninger.

5.6 Hvilke erfaringer har tilskuddsmottakerne med Sametinget som tilskuddsforvalter?

Jevnt over viser datamaterialet at tilskuddsmottakerne er fornøyde med tilskuddsordningen. Sametinget får gode skussmål for veiledning og kontakt. At Sametinget tar kontakt med søker om det er noe tvil om søknad, eller at søknad kan flyttes over på andre ordninger med mer romslige økonomiske rammer, oppleves som positivt. Det oppleves også som positivt at Sametinget er i ferd med å myke opp det som ble oppfattet som en rigid praksis hvor administrative kostnader knyttet til prosjektene ikke ble godkjent.

Det framkommer imidlertid også kritikk, både for rutiner knyttet til søknadsprosess og rutiner for utbetaling av tilskudd. Noen av tilskuddsmottakerne uttrykker misnøye med at det tar for lang tid å få svar dersom forutsetningene for tilsagn har endret seg og det søkes om justering av prosjektet. Også mangel på koordinering mellom ulike tilskuddsordninger

trekkes fram, både med hensyn til ulike søknadsfrister og ulike rutiner for rapportering. Denne kritikken deles imidlertid ikke av alle våre informanter.

Det uttrykkes derimot sterkere misnøye med mangel på forutsigbarhet knyttet til tilskuddsordningen. Kun ett års finansiering gir for kortsiktige planleggingshorisonter. Resultatet er at ressurspersoner søker seg over til andre oppgaver, noe som gjør at prosjekter kan bli forsinket eller i verste fall stoppe helt opp. Denne kortsiktigheten gjør også at prosjekter med et flerårig tidsperspektiv, risikerer å stoppe opp etter halvgått løp. Ordningens kortsiktighet, kombinert med at enkeltprosjekter kun kan få støtte i maksimalt tre påfølgende år, gjør at gode erfaringer og lærdommer ikke kan videreføres i prosjektform. Resultatet er at slike erfaringer ikke kan videreføres dersom tilsagnsmottaker ikke selv har mulighet til å gjøre disse om til faste ordninger.

I sum kan vi allikevel si at tilskuddsmottakerne viser en stor grad av brukertilfredshet.

5.7 Hvordan nyttiggjør Sametinget seg av prosjektresultatene og i hvilken grad videreformidles prosjektresultater til et bredere publikum?

En systematisk nyttiggjøring av prosjektresultatene er et forsømt område for Sametinget. Sametinget fordeler millioner hvert år til en hel rekke prosjekter, men har ikke kunnskap om hvilket bidrag de ulike prosjektene har i det samiske språkarbeidet. Dette handler om tre ting:

- 1) Sametinget stiller ikke krav om at sluttrapporter skal inneholde en egevaluering fra prosjekteierne, verken med hensyn til måloppnåelse eller gjennomføring
- 2) Sametinget foretar ikke en systematisk bearbeiding av de skriftlige sluttrapportene de får inn
- 3) Sametinget stiller ikke krav om at resultater, som publiseres på eksempelvis prosjekteiers hjemmesider, også bør publiseres på www.ovttas.no eller andre egnede nettsteder.

Vi anbefaler at Sametinget utarbeider en meny over hva de skriftlige sluttrapportene fra tilskuddsmottakerne bør inneholde.

Vi anbefaler også at Sametinget, i likhet med terminologiprojekter og stedsnavnprosjekter, i utgangspunktet forbeholder seg retten til å bearbeide sluttrapporter på en slik måte at erfaringer kan videreformidles. Vi understreker selvfølgelig at en slik bearbeiding ikke bør medføre at enkeltprosjekter eller tiltak kan identifiseres, om søker ikke spesielt har tillatt dette.

5.8 Hvilke faktorer kan identifiseres som henholdsvis fremmer eller begrenser effekten av tilskuddene?

Språkmidlene kan være som og "puste på språkgjør" i ulike områder. Stedsnavn er en god måte å begynne på, og som synliggjør samisk tilstedeværelse. I områder hvor samisk språk står svakt kan slike prosjekter bidra til å stimulere til språklæring.

Et helt sentralt punkt, som går igjen under flere punkter i denne rapporten, er behovet for samiskspråklige ressurspersoner. Dette er nøkkelfaktoren i alle språkprosjektene. Støtteordningens kortsiktighet og uforutsigbarhet gjør rekruttering av slike ressurspersoner til en av de største utfordringene.

En annen faktor er at mye tid og ressurser går med til å skrive prosjektsøknader og rapporter. Dette er særlig et ressurs spørsmål for de som har mange prosjekter hvert år, noe som kan binde samiskspråklig personale i oppgaver som burde vært brukt til å gjennomføre prosjekter. Å effektivisere rapportskriving kan være et grep. Sametinget kan eksempelvis invitere utvalgte tilskuddsmottakerne til et slutt møte hvor gjennomføring og prosjektresultater drøftes.

En positiv effekt er at prosjekter også kan virke identitetsfremmende. De som deltar i ulike prosjekter; på kurs, på arenaer, i stedsnavnsregistreringer, kan også få satt i gang prosesser hos seg selv som bidrar til å styrke den enkeltes samiske identitet.

Samfinansiering er en annen faktor som fremmer effekten av tilskuddene. Ulike tidsfrister, rapporteringskrav o.l. kan være frustrerende, men samfinansiering bidrar først og fremst til at Sametingets økonomiske bidrag gir større uttelling. En beslektet faktor er at Sametingets midler er med på å løse ut andre finansieringskilder. Sametinget bør derfor oppfordre søkere til å søke også andre finansieringskilder. Dette betyr ikke at Sametinget bør endre sin praksis med eneste finansieringspart. At såpass mange prosjekter har Sametinget som eneste finansieringskilde kan nemlig tyde på at de ikke enkelt passer inn i ordninger som andre finansieringskilder forvalter.

5.9 Avslutning

I denne evalueringen har vi funnet at Sametingets søkerbaserte språkmidler blir brukt til mange og ulike språkprosjekter i mange områder, og at både nord-, lule- og sørsamiske prosjekter blir støttet. Tilskuddsmidlene blir bevilget i henhold til de prioriteringene som Sametinget selv har satt opp, og tilskuddsmottakerne er jevnt over godt fornøyd. Gjennom våre analyser av datamaterialet har det imidlertid også avtegnet seg en del forbedringspunkter som vi har trukket fram. Disse håper vi at Sametinget kan dra nytte av i sitt videre arbeid med sine søkerbaserte tilskuddsordninger for samisk språk.

Arbeidsdepartementet (2006): *Vedtekter for Samefolkets fond*. <http://www.lovddata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20060922-1086.html>

Nygaard, Vigdis og Sigrid Skålnes (2007): Evaluering av tilskuddsordning for Samisk utviklingsfond. Norut Alta-Áltá. Rapport 2007:7

Nygaard, Vigdis og Eva Josefsen (2010): Evaluering av Sametingets tilskuddsordning Kulturutvikling, Norut Alta-Áltá. Rapport 2010:8

Tornes, Kristin (2012): "Modeller i evaluering" i Tornes, Kristin (red.): Evaluering i teori og praksis. Trondheim: Akademika forlag

Nygaard, Vigdis, Áila Márge Varsi Balto, Marit Solstad og Karl Jan Solstad (2012): Evaluering av samiske språksentre. Norut Alta-Áltá. Rapport 2012:6

Solstad, Karl Jan (red.), Áila Márge Varsi Balto, Vigdis Nygaard, Eva Josefsen, Marit Solstad (2012): Samisk språkundørsøkelse 2012. Nordlandsforskning. NF-Rapport nr 7/2012

Sametinget (2006): Sametingets plenum. Møtebok 04/06

Sametinget (2007a): Sametingets plenum. Møtebok 04/07

Sametinget (2007b): Sametingets plenum. Møtebok 03/07

Sametinget (2008): Sametingets plenum. Møtebok 04/08

Sametinget (2009): Sametingets plenum. Møtebok 04/09

Sametinget (2010): Sametingets plenum. Møtebok 04/10

Sametinget (2012): Sametingets plenum. Møtebok 04/12

Vedlegg 1: Oversikt over mål, prioriteringer m.m for de søkerbaserte språktilskuddene

Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet

	Mål	Strategi	Tiltak	Prioriteringer
2007	Styrke terminologi- og stedsnavns-arbeid og utvikle alternative språkarenaer for barn	○ Økt satsning på innsamling, utvikling og registrering av terminologi ○ Fokus på innsamling av samiske stedsnavn ○ Satsning på alternative språkarenaer utenom skole og barnehage for barn og unge ○ Utvikle arenaer for barn og unge hvor samisk språk høres, syns og gir positive relasjoner til språk	▪ Tildele prosjektmidler ▪ Tildele prosjektmidler til prosjekter som initieres av Sametingets språkstyre	➤ Innsamling, utvikling og registrering av terminologi ➤ Samiske stedsnavn ➤ Utvikling av alternative språkarenaer for samiske barn og unge

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2008	Flere aktiviteter blant barn og unge som motiverer til bruk av samisk som talespråk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner som har som mål å etablere aktiviteter som stimulerer til bruk av samisk språk muntlig	▪ Antall igangsatte prosjekter i 2008	➤ Prosjekter som motiverer til bruk av samisk som lekespråk ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk muntlig i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk muntlig i idrettslag og –foreninger ➤ Prosjekter som overfører tradisjonskunnskap på tvers av generasjoner ➤ Tiltak for å øke samisk språkkompetanse for voksne i kommunene Kåfjord, Tysfjord og Snåsa

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2009	Flere brukere av samisk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører	▪ Antall igangsatte prosjekter i 2009 ▪ Antall gjennomførte prosjekter	➤ Prosjekter som motiverer til bruk av samisk som lekespråk ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i lag og foreninger ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk i hverdagen ➤ Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer ➤ Prosjekter som fører til vitalisering av samisk i områder der samisk står svakt ➤ Prosjekter som fører til vitalisering av samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk ➤ Fellesprosjekter for innsamling og dokumentasjon av samisk-kvenske stedsnavn i Porsanger kommune

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2010	Flere brukere av samisk språk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører i samarbeid med institusjoner og/eller organisasjoner om faglig bistand for gjennomføring av prosjektet	▪ Antall igangsatte prosjekter i 2010 ▪ Antall gjennomførte prosjekter ▪ Antall arenaer for samisk språk ▪ Brukertilfredshet	➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i lag og foreninger ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk i hverdagen og fritidsaktiviteter ➤ Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer ➤ Prosjekter som fører til vitalisering av samisk i områder der samisk står svakt ➤ Språkrøkttiltak som styrker samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk ➤ Fellesprosjekter for innsamling og dokumentasjon av samisk-kvenske stedsnavn i Porsanger kommune ➤ Oversetting av dataspill for barn til samisk

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2011	Styrke og øke bruken av samisk språk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører i samarbeid med institusjoner og/eller organisasjoner om faglig bistand for gjennomføring av prosjektet	▪ Antall igangsatte prosjekter i 2011 ▪ Antall gjennomførte prosjekter ▪ Antall arenaer for samisk språk ▪ Brukertilfredshet	➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer ➤ Prosjekter som fører til vitalisering av samisk i områder der samisk står svakt ➤ Språkrøkttiltak som styrker samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk ➤ Terminologi- og stedsnavnsprosjekter ➤ Oversetting og tilpassing av spill for barn til samisk ➤ Leirskole og språkbud for barn, unge og voksne ➤ Prosjekter som utvikler plakater på samisk innenfor "Rammeplan for barnehagens fagområde Natur, miljø og teknikk"

Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet

	Mål	Strategi	Tiltak	Prioriteringer
2007	Økt bruk av samisk muntlig og utvikle ny terminologi	○ Utvikle arenaer for barn og unge der samisk språk høres, synes og gir positive relasjon til språk ○ Innsamling, utvikling og registrering av terminologi ○ Fokus på innsamling av samiske stedsnavn	• Tildele prosjektmidler • Tildele prosjektmidler til prosjekter som initieres av Sametingets språkstyre	➤ Innsamling, utvikling og registrering av terminologi ➤ Samiske stedsnavn ➤ Utvikling av alternative språkarenaer for samiske barn og unge

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2008	Flere aktiviteter som motiverer til bruk av samisk i områder der språket står svakt	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner som har som mål å etablere aktiviteter som stimulerer til bruk av samisk språk	• Antall igangsatte prosjekter i 2008	➤ Prosjekter som overfører tradisjonskunnskap på tvers av generasjoner og som motiverer til bruk av samisk i hverdagen ➤ Tiltak for å øke samisk språkkompetanse i kyst- og fjordområdene i det nordsamiske området ➤ Tiltak for å øke bruke av samisk muntlig språk blant barn

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2009	Flere brukere av samisk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører	• Antall igangsatte prosjekter i 2009 • Antall gjennomførte prosjekter	➤ Prosjekter som motiverer til bruk av samisk som lekespråk ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i lag og foreninger ➤ Prosjekter som har som mål å styrke språkoverføring mellom generasjoner ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk i hverdagen ➤ Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer ➤ Prosjekter som fører til vitalisering av samisk i områder hvor samisk er i daglig bruk

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2010	Flere brukere av samisk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører i samarbeid med institusjoner og/eller organisasjoner om faglig bistand for gjennomføring av prosjektet	• Antall igangsatte prosjekter i 2010 • Antall gjennomførte prosjekter	➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i lag og foreninger ➤ Prosjekter som har som mål å styrke språkoverføring mellom generasjoner ➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk i hverdagen og fritidsaktiviteter ➤ Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer ➤ Prosjekter som synliggjør samisk som skriftspråk i det offentlige rom ➤ Oversetting av dataspill for barn

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2011	Styrke og øke bruken av samisk språk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører i samarbeid med institusjoner og/eller organisasjoner om faglig bistand for gjennomføring av prosjektet	• Antall igangsatte prosjekter i 2011 • Antall gjennomførte prosjekter • Antall arenaer for samisk språk • Brukertilfredshet	➤ Prosjekter som styrker bruk av samisk som kommunikasjonsspråk i skolefritidsordningen ➤ Prosjekter som har som mål å styrke språkoverføring mellom generasjoner ➤ Prosjekter som stimulerer til bruk av samisk språk i hverdagen og fritidsaktiviteter ➤ Terminologi og stedsnavnsprosjekter ➤ Prosjekter som fremmer aktiv bruk av samisk på flere og nye språkarenaer ➤ Prosjekter som synliggjør samisk som skriftspråk i det offentlige rom ➤ Oversetting og tilpassing av spill for barn til samisk ➤ Dubbing av barne- og ungdomsfilmer ➤ Leirskole og språkbud for barn, unge og voksne ➤ Prosjekter som utvikler plakater på samisk innenfor "Rammeplan for barnehagens fagområde Natur, miljø og teknikk"

Samefolkets fond

	Mål:	
2008	Flere aktive språkbrukere	Fra Sametingets vedtak, sak 58/07 Samefolkets fond – prioriteringer og satsningsområder 2008-2009 <u>Språkprogrammer:</u> Revitalisering og styrking av det samiske språket er en av de største utfordringene det samiske samfunnet står ovenfor i dag. Etter lange perioder med fornorskning er det et stort behov for å revitalisere språket i de generasjoner og områder som har mistet språket. Språksatsning og språkrøktarbeid må også prioriteres i de språksterke områdene. Komiteen vil i den første toårsperioden prioritere tiltak som på forholdsvis kort sint kan resultere i flere aktive samiskspråklige språkbrukere. Et satsningsområde er utarbeidelse av språkmotiveringsprogram. Program innenfor områdene foreldre – barn, læremiddelutvikling, inkludert hefter, spill, digitale læremidler/spill, leker for barnehagebarn skal prioriteres. Det forutsettes samarbeid mellom relevante fagmiljø, samiske språk- og kultusentre, og oppvekst og utdanningsinstitusjoner innenfor dette satsningsområdet. Utvikling av program og metode for språkprogrammet må prioriteres, mens selve språkaktivitetene vil foregå på lokalt plan.

	Mål	Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen	Kriterier for måloppnåelse	prioriteringer
2009	Flere brukere av samisk språk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører	• Antall igangsatte prosjekter i 2009 • Antall gjennomførte prosjekter	➤ Leirskole på samisk, stimulere til bruk av samisk språk og synliggjøre mangfoldet i samisk kultur og identitet ➤ Språkbadprosjekter for barn, unge og voksne ➤ Utvikling av samiske termer (fagterminologi og fagbegreper_ - lule- og sørsamisk: samfunnsfagtermer - nordsamisk: natrufagtermer ➤ Stedsnavnsprosjekter i lule- og nordsamiske områder ➤ Språkvitaliseringsprosjekter
2010	Flere brukere av samisk språk	○ Offentlige og private institusjoner og organisasjoner ○ Enkeltaktører i samarbeid med institusjoner og/eller organisasjoner om faglig bistand for gjennomføring av prosjektet	• Antall igangsatte prosjekter i 2010 • Antall gjennomførte prosjekter	➤ Leirskoleopplegg på samisk ➤ Prosjekter som stimulerer til bruk av samisk språk og synliggjør mangfoldet i samisk kultur ➤ Språkbadprosjekter for barn, unge og voksne ➤ Stedsnavnsprosjekter ➤ Språkvitaliseringsprosjekter
2011	Se budsjettpost 5.3.1 og 5.3.2	For 2011 er mål, prioriteringer, målgrupper, osv, sammenfallende med de to tilskuddsordningene Språkprosjekter innenfor (budsjettpost 5.3.1) og utenfor (budsjettpost 5.3.2) forvaltningsområdet.		

Kilder: Sametinget 2006, 2007, 2008, 2009, 2010

